



FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Egen pensjonskonto for «hybridordninger»

Høringsnotat
27. mars 2026



1. Innledning og oppsummering	3
1.1 Innledning.....	3
1.2 Oppsummering av forslagene	3
2. Omfanget av hybridordninger	5
3. Regelverksforslag knyttet til hybridpensjon	6
3.1 Utgangspunkt for forslag til regelverksendringer.....	6
3.2 Regelverksforslag knyttet til pensjonsbevis	10
3.2.1 Pensjonsbevis med investeringsvalg	10
3.2.2 Sammenslåing av pensjonsbevis.....	15
3.3 Små pensjonsbeholdninger og korte arbeidsforhold.....	19
3.3.1 Gjeldende rett	20
3.3.2 Finanstilsynets vurderinger	20
3.4 Konvertering av fripoliser	22
3.4.1 Gjeldende rett	23
3.4.2 Finanstilsynets vurderinger	24
4 Andre regelverksendringer	26
4.1 Bufferfond for tjenstepensjonsordninger	26
4.1.1 Gjeldende rett	26
4.1.2 Bakgrunn.....	27
4.1.3 Finanstilsynets vurderinger	28
4.2 Investeringsvalg for medlem i hybridordning med pensjon under utbetaling .	29
4.2.1 Gjeldende rett	29
4.2.2 Bakgrunn.....	30
4.2.3 Finanstilsynets vurdering	30
5 Økonomiske og administrative konsekvenser	31
5.1 Konsekvenser for arbeidstakere	32
5.2 Konsekvenser for arbeidsgivere.....	33
5.3 Konsekvenser for pensjonsleverandørene.....	33
5.4 Konsekvenser for det offentlige.....	33
6 Merknader til de enkelte bestemmelsene	34
7 Utkast til lov- og forskriftsendringer	39

1. Innledning og oppsummering

1.1 Innledning

Om utredningsoppdraget

I brev fra Finansdepartementet 14. august 2025 blir Finanstilsynet gitt i oppdrag å utrede forslag til en ordning for egen pensjonskonto for hybridordninger. Departementet viser til de positive effektene av at egen pensjonskonto ble innført for innskuddspensjon, men peker også på egenskaper ved hybridordningene som kan gjøre at egen pensjonskonto for disse ikke vil ha like god effekt. Finanstilsynet blir bedt om å utrede mulige løsninger for pensjonsopptjening i arbeidsforhold kortere enn 12 måneder og for pensjonsopptjening lavere enn 0,5 G. Videre ber departementet Finanstilsynet utrede om det kan legges til rette for at fripoliser kan konverteres til et produkt som kan inngå på en egen pensjonskonto.

Finansdepartementet ber også om at Finanstilsynet legger til rette for at pensjonsleverandører, arbeidslivsparter mv. kan komme med innspill underveis i utredningsarbeidet. I forbindelse med arbeidet med høringsnotatet har Finanstilsynet hatt innspillmøter med arbeidstakerorganisasjoner (LO/Fagforbundet, Akademikerne, YS og Unio), arbeidsgiverorganisasjoner (NHO, Virke og Spekter), Aktuarforeningen samt med Finans Norge og de to livsforsikringsforetakene som tilbyr hybridpensjon. Finans Norge har også gitt skriftlige innspill og bidratt med data til utredningen.

Innspill fra de ulike partene underveis i prosessen har vist behov for å gå utover mandatet på enkelte områder der dagens regler ikke synes hensiktsmessige. Blant annet gjelder dette forslaget om investeringsvalg i utbetalingsperioden for ordninger som har investeringsvalg i opptjeningstiden.

Totalt sett er hybridpensjon et produkt med relativt lite volum, og det er i dag kun to leverandører. Produktet har betydelig utbredelse i enkelte sektorer. I punkt 2 er det gitt data for omfanget av og innretningene på hybridordningene.

Finansdepartementets høringsrunde i 2022

I 2022 sendte Finansdepartementet brev til en rekke høringsinstanser for å få synspunkter på problemstillinger knyttet til egen pensjonskonto for hybridpensjon. I brevet viste departementet til egen pensjonskonto for innskuddspensjon, og ba om innspill til hva som er mest sentralt å oppnå med pensjonskonto for hybridpensjon, og til hvilke problemstillinger som anses som mest sentrale å løse. NHO, Spekter, LO, Unio, Aktuarforeningen, Finans Norge og NIP/Howden kom med synspunkter. Generelt var holdningen til innføring av egen pensjonskonto for hybridpensjon positiv. Det ble bl.a. lagt vekt på bedre oversikt over egen pensjonsopptjening, mer effektiv forvaltning av midlene, kostnadsfordeler samt økt mobilitet mellom virksomheter i privat sektor.

1.2 Oppsummering av forslagene

Punkt 3 i notatet omhandler regelverksforslag knyttet til hybridpensjon. I punkt 3.1 refereres utgangspunktet for vurderingene av regelverksendringer. Da hybridpensjonen ble innført var tanken at dette skulle være et produkt som kunne erstatte ytelsesproduktet, og som kunne ha mange av de samme egenskapene. I

arbeidet med høringsnotatet har Finanstilsynet tatt utgangspunkt i at forslagene ikke skal endre de grunnleggende egenskapene til hybridproduktet. Finanstilsynet har valgt å ikke foreslå hybrid egen pensjonskonto eller selvvalgt leverandør for hybrid. Kort oppsummert vurderer Finanstilsynet at hybridproduktet ikke er egnet for egen pensjonskonto fordi det er en rekke valgmuligheter knyttet til sentrale egenskaper ved produktet, og at det har egenskaper som gjør spørsmålet om egen pensjonskonto komplekst. Kompleksiteten bidrar til at en teknisk løsning for hybrid egen pensjonskonto hos pensjonsleverandørene ville blitt krevende samtidig som omfanget av hybridordninger tilsier at det ikke er mange å dele kostnadene ved en slik teknisk løsning på. Når avtalene som eventuelt skal slås sammen ikke har like egenskaper, vil det ikke kunne åpnes for å overføre pensjonsrettigheter ved passivt samtykke. Da blir også effekten av å innføre egen pensjonskonto begrenset.

Egen pensjonskonto for innskuddspensjon har gitt den enkelte bedre kontroll over egen pensjon ved at den enkelte kan gjøre sine investeringsvalg på den samlede pensjonskapitalen. Pensjonsbevis fra hybridordninger utstedes i dag med nullgaranti, dvs. at pensjonsmidlene ikke skal reduseres nominelt fra ett år til det neste (en garanti mot negativ avkastning) og pensjonsbeholdningen forvaltes i livforetakenes kollektivportefølje. I punkt 3.2.1 foreslås det endring i reglene for utstedelse av pensjonsbevis fra hybridordninger hvor medlemmet har investeringsvalg, slik at investeringsvalg også vil gjelde for pensjonsbeholdningen etter at pensjonsbeviset er utstedt. Det foreslås at arbeidsgiver også for disse pensjonsbevisene skal ha et kostnadsansvar ved at arbeidsgiver tilfører et beløp til pensjonskontoen som tilsvarer fremtidige forventede kostnader.

Det er anledning til å konvertere det garanterte pensjonsbeviset til et pensjonsbevis med investeringsvalg, men i praksis har pensjonsbevis ikke blitt konvertert. Kravene til informasjon og rådgiving knyttet til konvertering oppgis å være deler av årsaken til at pensjonsbevis ikke er konvertert til investeringsvalg. I punkt 3.2.1 foreslås det tilpasninger i reglene for å legge til rette for slik konvertering.

Slik det er foreslått for fripoliser i Prop.31 L (2025-2026) Endringer i foretakspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven (forvaltning av garanterte produkter), vurderes det at en innehaver av pensjonsbevis som har valgt investeringsvalg, som hovedregel bør fortsette med investeringsvalg også i utbetalingsperioden. Dette vil gjøre informasjons- og rådgivingsprosessen ved overgang til investeringsvalg enklere. Det legges videre til grunn at pensjonsleverandørene tilpasser standardvalgene for forvaltning etter kundenes interesser.

En sentral målsetning med egen pensjonskonto var å redusere administrasjonskostnadene tilknyttet pensjonsopptjeningen ved at det ikke utstedes et nytt pensjonskapitalbevis ved hvert jobbytte. Denne målsetningen kan være sentral også for hybridordninger. I punkt 3.2.2 er det forslag om sammenslåing av pensjonsbevis ved utmelding av hybridordning for å redusere antallet pensjonsbevis. Slik sammenslåing vil skje ved passivt samtykke for pensjonsbevis med like avkastningsgarantier og utbetalingstider. Finanstilsynet vurderer at slik sammenslåing også bør gjennomføres i tilfeller der pensjonsbevisene er utstedt av ulike leverandører. Det foreslås videre at en eventuell kostnadsbesparelse på

administrasjonsreserven for det nye sammenslåtte pensjonsbeviset skal komme arbeidsgiver til gode.

I forbindelse med innføringen av egen pensjonskonto for innskuddspensjonsordninger ble det også innført opptjening fra første arbeidsdag. Tilsvarende bør det legges til rette for kontinuitet i pensjonsopptjeningen ved at arbeidstakere i bedrifter med hybridordninger kan få med seg sin oppsparte pensjonskapital selv om arbeidstakeren har vært ansatt mindre enn 12 måneder. Videre bør det legges til rette for bedre kontinuitet i opptjening av obligatorisk tjenestepensjon ved endringer i regelen om at pensjonsbeholdninger på mindre enn 0,5 G bare kan overføres til tidligere pensjonsbevis eller til individuell pensjonsordning, jf. tjenestepensjonsloven § 6-2 tredje ledd. I punkt 3.3 foreslår Finanstilsynet å oppheve 12 månedersregelen og at for medlemmer som meldes ut av tjenestepensjonsordning med pensjonsbeholdning under 0,5 G skal pensjonsleverandøren utstede *pensjonskapitalbevis*. Arbeidsgiveren vil da ikke ha ansvaret for å dekke fremtidige kostnader.

Videre følger forslag om regler for konvertering av fripoliser til pensjonsbevis i punkt 3.4. Dette vil være produkter med ulike egenskaper, og konvertering vil ikke kunne gjennomføres med passivt samtykke. Det foreslås at fripoliser med garanti kan konverteres til pensjonsbevis med nullgaranti, og at fripoliser med investeringsvalg kan konverteres til pensjonsbevis med investeringsvalg.

I punkt 4.1. foreslås det at tjenestepensjonsloven oppdateres med regler om bufferfond.

I hybridpensjonsordninger hvor pensjonsbeholdning under opptjening ikke skal gis garantert regulering, kan det avtales individuelt investeringsvalg (individuell investeringsportefølje) for medlemmene og medlemmet bærer risikoen for at verdien av investeringsporteføljen blir redusert. Det vurderes i punkt 4.2. at pensjonsordninger etter tjenestepensjonsloven med individuelt investeringsvalg for medlemmene i opptjeningstiden bør videreføre individuelt investeringsvalg i utbetalingstiden.

2. Omfanget av hybridordninger

Lov om tjenestepensjon, som regulerer hybridpensjonsordningene, trådte i kraft 1. januar 2014.

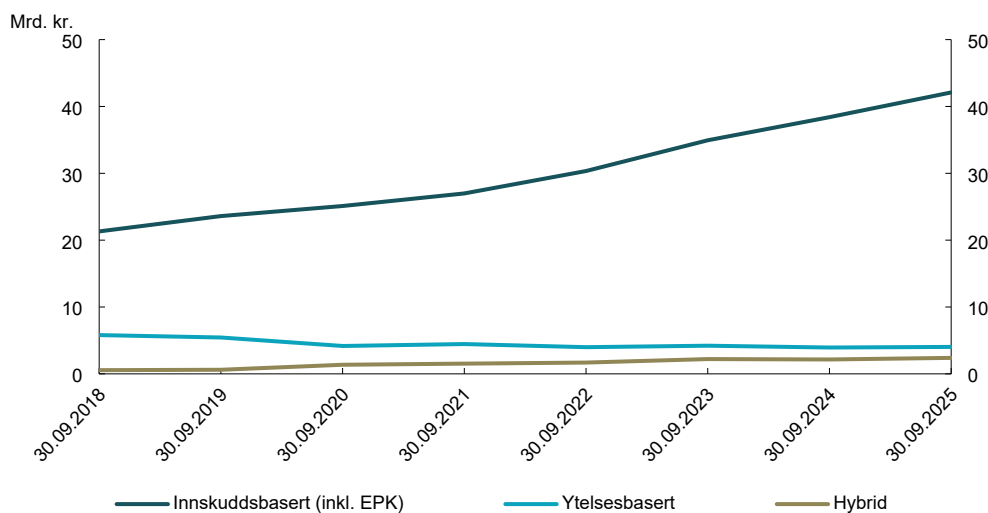
Om hybridordningene

Tall fra Finans Norge viser at det var 2 288 foretak som hadde hybridordninger ved utgangen av 2025. Ordningene hadde totalt 64 530 aktive medlemmer. Dette utgjorde 3,2 prosent av alle medlemmene i private tjenestepensjonsordninger. Av medlemmene i ordningene var 518 pensjonister. De totale forpliktelse knyttet til alderspensjon var 15,7 milliarder kroner. Dette utgjorde 1,6 prosent av de totale forpliktelsene knyttet til privat tjenestepensjon.

Hybridpensjon kan forvaltes med investeringsvalg eller med garanti. Garantien kan være knyttet til alminnelig lønnsvekst, gjennomsnittlig lønnsvekst i foretaket eller det kan være en nullgaranti. Av de 2 288 foretakene var det 1 857 som hadde ordninger med investeringsvalg. Foretakene som hadde ordninger med garanti, hadde i

gjennomsnitt flere ansatte enn foretak med ordninger med investeringsvalg. Av de 431 foretakene som har ordninger med garanti, har 236 ordninger garantier knyttet til lønnsregulering og 195 har nullgaranti.

Figuren under viser utviklingen i *innbetalingene* til ulike typer private pensjonsordninger i perioden 2018 til 2025. Tallene omfatter *kun livsforsikringsforetakene*.



Kilde: Finans Norge

Om pensjonsbevisene

Personer som slutter i foretak som har en hybrid pensjonsordning, får utstedt et pensjonsbevis på opptjente pensjonsrettigheter. Det var utstedt 20 686 pensjonsbevis ved utgangen av 2025¹. De totale forpliktelsene knyttet til disse var 4,2 milliarder kroner. Alle pensjonsbevis utgått fra hybridpensjonsordninger har tilknyttet en nullgaranti. Foretakene som tilbyr hybridpensjon, har opplyst at anslagsvis 3-5 prosent av aktive medlemmer i hybridordninger har pensjonsbevis fra et tidligere arbeidsforhold i det forsikringsforetaket hvor de i dag er medlem. Det åpnes for flytting av pensjonsbevis mellom foretakene, mens det i praksis ikke åpnes for konvertering til pensjonsbevis med investeringsvalg.

Totalt sett er hybridpensjon et produkt med relativt lite volum, men produktet har betydelig utbredelse i enkelte sektorer, slik som kultursektoren og barnehagesektoren.

3. Regelverksforslag knyttet til hybridpensjon

3.1 Utgangspunkt for forslag til regelverksendringer

Egen pensjonskonto for innskuddsordninger ble innført fra 2021. Etter denne regelverksendringen samles automatisk innskuddspensjon under opptjening fra nåværende arbeidsgiver og tidligere opptjente pensjonskapitalbevis på en konto.

¹ Til sammenligning var det over 1,5 millioner pensjonskapitalbevis da ordningen med egen pensjonskonto ble innført 1. januar 2021.

Dette har bidratt til bedre konkurranse, lavere kostnader og bedre oversikt over pensjonssparingen for den enkelte.

Hybridproduktet har egenskaper som gjør spørsmålet om egen pensjonskonto noe mer komplekst:

- Til forskjell fra innskuddspensjon er det mange valgmuligheter i utformingen av hybridpensjon; ulike former for garantier både under opptjening og utbetaling, opphørende eller livsvarige ytelser mv.
- Arbeidstakere som har et pensjonskapitalbevis fra en innskuddsordning, har selv kostnadsansvaret. For pensjonsbevis fra en hybridordning er det avsatt en administrasjonsreserve som finansieres av arbeidsgiver, som dermed har kostnadsansvaret.
- Til forskjell fra innskuddspensjon har hybridproduktet innarbeidet dødelighetsarv. Det gir høyere pensjon til hvert medlem, men innebærer også at pensjonsbeholdningen ved medlemmets død tilfaller gjenværende rettighetshavere i hybridordninger.
- Produktet har lite utbredelse, men i noen bransjer er det mer utbredt.
- Bare to livsforsikringsforetak tilbyr i dag produktet. Det ligger derfor ikke til rette for et bredt bransjesamarbeid om løsninger slik det ble for egen pensjonskonto i innskuddspensjon.

Da hybridpensjonen ble innført var tanken at dette skulle være et produkt som kunne erstatte ytelsesproduktet, og som kunne ha mange av de samme egenskapene. I arbeidet med høringsnotatet har Finanstilsynet tatt utgangspunkt i at forslagene ikke skal endre de grunnleggende egenskapene til hybridproduktet. Hybridproduktet bør fremdeles være et produkt som har felles egenskaper med ytelsespensjon og offentlig (kommunal) tjenstepensjon, som skiller seg fra innskuddspensjon. Dette innebærer at forslaget tar utgangspunkt i at det skal være dødelighetsarv tilknyttet produktet og at utbetalingstiden for hybridpensjon i utgangspunktet skal være livsvarig. Pensjonsinnretningen skal i utgangspunktet garantere at pensjonsordningens midler ikke reduseres som følge av negativ avkastning. Ved utmeldelse fra en hybridordning skal arbeidsgiver ha et kostnadsansvar for opptjente pensjonsrettigheter, med unntak for mindre pensjonsbeholdninger. Og valgmulighetene for garantier og utbetalingstider i utformingen av hybridpensjon skal i hovedsak videreføres.

I de neste avsnittene omtales noen av disse forholdene nærmere.

Kostnader ved implementering av et teknisk system

Hybridordningene har lite omfang sammenlignet med det innskuddspensjonsordningene hadde da egen pensjonskonto ble innført. Pensjonsleverandørene utviklet teknisk løsning for flytting og sammenslåing av pensjonskapitalbevis. Det er også utviklet teknisk løsning for å ivareta rettighetshavernes reservasjonsrett mot flytting av pensjonskapitalbevis til egen pensjonskonto. Ved utvikling av løsningene var det mange kunder å fordele utviklingskostnadene på, og kundebasen er ytterligere økt slik at løpende kostnader ved løsningen kan ivaretas.

For hybrid egen pensjonskonto er det få pensjonsleverandører og betydelig færre kunder å fordele kostnadene på. Forsikringsforetakene har uttalt at det ikke kan forventes at innføring av et system med hybrid egen pensjonskonto vil lønne seg.

Kostnadsansvar

En hovedmotivasjon for å flytte og samle pensjonskapitalbevis på egen pensjonskonto i innskuddsordninger var å redusere de løpende kostnadene tilknyttet pensjonskapitalbevisene. For medlemmene av innskuddsordninger dekkes administrasjonskostnader av arbeidsgiver, mens kostnader for forvaltning av midlene tilknyttet pensjonsbeholdning fra tidligere arbeidsforhold dekkes av medlemmet selv. Siden pensjonskapitalbevisenes pensjonsbeholdning kan forvaltes sammen med aktiv opptjening fra medlemmets nåværende innskuddspensjonsordning, oppnås kostnadsbesparelser ved at faktiske forvaltningskostnader reduseres.

For pensjonsbevis har ikke medlemmet kostnadsansvar. Alle kostnader knyttet til administrasjon og forvaltning av pensjonsbevisene skal dekkes av administrasjonsreserven, og medlemmet vil i utgangspunktet ikke nyte godt av kostnadsbesparelser.

Under en eventuell hybrid egen pensjonskonto ville en løpende kostnadsbesparelse antageligvis ikke kunne medføre en reduksjon av administrasjonsreserven knyttet til pensjonsbeviset siden det vil være behov for denne administrasjonsreserven dersom medlemmet meldes ut av pensjonsordningen og et nytt pensjonsbevis utstedes. En situasjon der medlemmet fratrer etter kort tid med lav opptjening, tydeliggjør behovet for å beholde administrasjonsreserven tilknyttet pensjonsbeviset fra medlemmets tidligere arbeidsforhold. Det vil kunne være en besparelse ved at det må forventes at ett sammenslått nytt pensjonsbevis vil ha lavere krav til administrasjonsreserve enn samlet administrasjonsreserve fra flere pensjonsbevis, men en slik besparelse kommer av sammenslåing av pensjonsbevis og ikke besparelsen ved egen pensjonskonto i seg selv. Det er ikke nødvendig at en slik sammenslåing av pensjonsbevis skjer gjennom hybrid egen pensjonskonto. Det foreslås løsninger for kostnadsbesparelser ved sammenslåing av pensjonsbevis i dette notatet, se nedenfor under punkt 3.2.

Ulike utbetalingstider og avkastningsgarantier

Medlemmenes aktive opptjening i hybridordningen kan ha andre egenskaper enn pensjonsbevis fra tidligere arbeidsforhold. Ulike avkastningsgarantier og utbetalingstider vil redusere kostnadsbesparelsene for både administrasjon og forvaltning ved hybrid egen pensjonskonto. Å endre egenskapene til pensjonsopptjeningen i pensjonsbeviset slik at denne beholdningen får de samme egenskapene som aktiv opptjening, øker kompleksiteten betydelig. En ny arbeidsgiver vil for eksempel neppe være interessert i å betale for garantert regulering av pensjonsopptjening fra tidligere arbeidsgiver.

Videre vil endring av egenskaper for pensjonsbeviset bety at pensjonsbeviset ikke kan flyttes til hybrid egen pensjonskonto med *passivt samtykke*, jf. drøftingen under.

Pensjonsbevis med investeringsvalg

De samme argumentene som over vil helt eller delvis også gjelde for pensjonsbevis med investeringsvalg. Det kan argumenteres for at pensjonsbevis med

investeringsvalg vil nyte godt av felles forvaltning med aktiv opptjening i hybrid egen pensjonskonto, og at det ville øke effektiviteten i forvaltningen av pensjonsbeholdningen i pensjonsbeviset. Det eksisterer imidlertid ingen pensjonsbevis med investeringsvalg i dag, og det foreslås derfor ingen hybrid egen pensjonskonto for hybridordninger og pensjonsbevis med investeringsvalg. En løsning med hybrid egen pensjonskonto på linje med egen pensjonskonto for innskuddspensjon kan bli attraktivt i framtiden dersom omfanget av hybrid pensjonsbeholdning med investeringsvalg øker.

Dødelighetsarv

Å samle pensjonsbevis på egen pensjonskonto vil i utgangspunktet ikke påvirke at det skal tilføres dødelighetsarv til pensjonsrettighetene. Å samle pensjonsbevis vil likevel kunne bety at færre medlemmer får forkortet utbetalingsperioden for sin pensjon gjennom grensen for årlig pensjon på 30 prosent av folketrygdens grunnbeløp, se tjenestepensjonsloven § 4-10 annet ledd. Dette betyr at hybridpensjon utbetales over flere år, noe som igjen betyr noe økning av dødelighetsarv i hybridordningene. Det antas imidlertid at effekten av dette hverken vil påvirke livsforsikringsforetakenes risiko eller medlemmenes dødelighetsarv i vesentlig grad.

Dødelighetsarven i produktet vil imidlertid gjøre en løsning med selvvalgt leverandør mer kompleks enn for innskuddspensjon. For innskuddspensjon har det kommet til flere leverandører i markedet gjennom selvvalgt leverandør. Denne delen av innskuddsproduktet er uten forsikringselement, noe som gjør produktet attraktivt for et bredere spekter av leverandører. Det er nærliggende å anta at for hybrid egen pensjonskonto vil dødelighetsarven og også mulige garantier i produktet bidra til å begrense antall tilbydere.

Spørsmålet om passivt samtykke

Da egen pensjonskonto for innskuddspensjonsordninger ble innført, ble det besluttet at pensjonskapitalbevis fra tidligere innskuddspensjonsordning skal overføres til arbeidstakers konto i arbeidsgivers pensjonsordning, med mindre arbeidstaker reserverer seg mot overføring. Dette omtales også som passivt samtykke. Bakgrunnen for forslaget var at sammenslåing i de aller fleste tilfeller vil være det mest lønnsomme valget for arbeidstaker, og at dette derfor burde være hovedregelen. Sammenslåingen ville heller ikke endre produktegenskapene. I Prop. 40 L (2018-2019) Endringer i innskuddspensjonsloven (egen pensjonskonto) skriver departementet under punkt 6.4:

"Departementet viser til at et krav om passivt samtykke for samling av pensjonskapitalbevis vil være et effektivt virkemiddel for å få gjennomført en samling av pensjonskapitalbevis som i all hovedsak vil være til fordel for arbeidstakerne. Dette må avveies mot det forhold at overføring av pensjonsmidler på grunnlag av passivt samtykke gir en risiko for uheldige utslag, f.eks. ved at midler på grunn av passivitet fra arbeidstakers side overføres fra et billig indeksfond til en dyrere forvaltningsløsning hos arbeidsgiver. (...) Formålet med reglene om informasjon til arbeidstaker er å gi arbeidstaker et så godt grunnlag som mulig for å vurdere om samling av pensjonskapitalbevis vil være fordelaktig for ham eller henne."

Arbeidstaker ble gitt en frist på tre måneder for å reservere seg mot samling av pensjonsmidlene.

Hensikten med å innføre passivt samtykke var å oppnå god effekt av de nye reglene om sammenslåing. All erfaring viser at bare et fåtall arbeidstakere gjør aktive valg knyttet til pensjonsavtalene sine. I veldig stor grad er det standardløsningen som "velges".

Opptjente pensjonsrettigheter er rettslig sett individuelle rettigheter som har et vern, og innføring av passivt samtykke for flytting av pensjonsbevis vil bare være aktuelt å innføre der hvor arbeidstakeren ikke taper opptjente rettigheter på flyttingen.

3.2 Regelverksforslag knyttet til pensjonsbevis

Basert på vurderingene i punkt 3.1 foreslås det ikke innføring av egen pensjonskonto eller selvvalgt leverandør for hybridpensjon. Det kan likevel gjøres endringer i reglene for hybridordninger. Under punkt 3.2 foreslås endringer i reglene som legger til rette for å samle pensjonsbevis for å kunne spare kostnader til administrasjon og forvaltning.

3.2.1 Pensjonsbevis med investeringsvalg

Hovedregelen i tjenestepensjonsloven er at pensjonsbevis utstedes med nullgaranti, uavhengig av om tjenestepensjonsordningen det utgår fra er med investeringsvalg eller har garanti i en eller annen form. Alle pensjonsbevis som er utstedt fram til nå, har nullgaranti, og det eksisterer ingen pensjonsbevis med investeringsvalg. I dette avsnittet drøftes det om pensjonsbevis som utgår fra tjenestepensjonsordninger med investeringsvalg, som hovedregel bør utstedes med investeringsvalg. Det vurderes om det bør gjøres justeringer i kravene til informasjon og rådgiving ved konvertering av pensjonsbevis med garanti til pensjonsbevis med investeringsvalg. Det drøftes også om pensjonsbevis som er med investeringsvalg før utbetaling, som standard løsning også bør være med investeringsvalg i utbetalingstiden.

3.2.1.1 Gjeldende rett

Utstedelse av pensjonsbevis

Det følger av tjenestepensjonsloven § 6-1 at et medlem som slutter i foretaket uten å ta ut alderspensjon fra ordningen, ikke lenger skal være medlem av pensjonsordningen. Etter tjenestepensjonsloven § 6-2 skal det utstedes pensjonsbevis som sikrer medlemmets rett til pensjonsbeholdningen.

Det er fastsatt i tjenestepensjonsloven § 2-1 tredje ledd at foretaket i tillegg, som del av pensjonsordningen, kan tilknytte risikodekninger som kan gi ytelser ved uførhet eller til barn og andre etterlatte av medlemmer som dør.

Midler knyttet til pensjonsbeviset skal som utgangspunkt forvaltes i kollektivporteføljen, jf. § 6-8 første ledd. Ved alminnelig forvaltning er det en nullgaranti knyttet til pensjonsbeviset, se tjenestepensjonsloven § 6-8 andre ledd. Dette gjelder også for pensjonsbevis som er utstedt fra hybridordninger hvor medlemmet har investeringsvalg.

Konvertering til investeringsvalg

Innehaveren av pensjonsbeviset og pensjonsinnretningen kan avtale at midler tilsvarende pensjonsbeholdningen og tilhørende administrasjonsreserve knyttet til

pensjonsbeviset, skal forvaltes som egen investeringsportefølje tilordnet pensjonsbeviset, jf. tjenstepensjonsloven § 6-10 jf. § 6-8 femte ledd. Avtale om individuelt investeringsvalg kan inngås ved utstedelse av pensjonsbevis eller senere, også etter at uttaket av pensjon fra pensjonsbeviset har startet.

Ved konvertering til investeringsvalg overtar innehaveren av pensjonsbeviset avkastningsrisikoen, og betaler for administrasjon og forvaltning av pensjonsbeviset. Innehaveren mottar avkastning på midlene og bestemmer selv hvordan midlene skal forvaltes innenfor mulige investeringsvalg. Forsikringsvirksomhetsloven har regler om at negativt risikoresultat kan dekkes ved fradrag i avkastningen for pensjonsbevis med investeringsvalg, se forsikringsvirksomhetsloven § 3-17, og dette innebærer at også risikoen knyttet til person (langt liv) for pensjonsbevisene vil overføres fra livsforsikringsforetaket til innehaveren ved konvertering til investeringsvalg. Det er fastsatt særskilte krav til pensjonsinnretningenes informasjon og rådgivning knyttet til konvertering til investeringsvalg.

Det følger av tjenstepensjonsloven § 6-10 fjerde ledd tredje punktum at midlene knyttet til pensjonsbeviset skal overføres til alminnelig forvaltning i kollektivporteføljen ved uttak av pensjon, med mindre innehaveren krever at midlene fortsatt skal forvaltes som egen investeringsportefølje.

Administrasjonsreserve

Ved utstedelse av pensjonsbevis, skal det tilknyttes en administrasjonsreserve som skal dekke årlige kostnader til administrasjon og forvaltning av pensjonsbeviset, se § 6-2 andre ledd og § 6-8 fjerde ledd. Arbeidsgiver dekker avsetningen til administrasjonsreserven.

Inngåelse av avtale om individuelt investeringsvalg innebærer at pensjonsbevisinnehaver sier fra seg avkastningsgarantien på pensjonsbeviset, og at pensjonsinnretningen etter tjenstepensjonsloven § 6-10 tredje ledd kan kreve vederlag for forvaltning og administrasjon av pensjonsbeviset.

Administrasjonsreserven går da inn som en del av pensjonsbeviskontoen.

Informasjon og rådgivning

Det er nærmere regler om hvilken informasjon pensjonsleverandøren skal gi til innehaveren av pensjonsbeviset før det inngås avtale om konvertering til investeringsvalg i tjenstepensjonsloven § 6-10 femte og sjette ledd og i forskrift 27. juni 2014 nr. 885 til tjenstepensjonsloven § 4 første ledd. Pensjonsleverandøren har blant annet plikt til å opplyse om forhold som eventuelt tilsier at konvertering til investeringsvalg ikke vil være i pensjonsbevisseiers interesse. Det følger av forskriften at pensjonsleverandøren også skal gi eksempler på hvordan en eventuell konvertering vil slå ut økonomisk for pensjonsbevisinnehaver. Bestemmelsen lyder:

“Før det inngås avtale om utstedelse av pensjonsbevis tilordnet egen investeringsportefølje, skal pensjonsinnretningen gi pensjonsbevisinnehaveren skriftlige eksempler som viser hvor stor årlig avkastning en gitt investeringsportefølje minst må ha for å oppnå bestemte pensjonsytelser, og hvor sannsynlige og usikre de ulike utfallene er. Det skal tas hensyn til pensjonsbevisinnehaverens alder og kjønn, pensjonsinnretningens vederlag, dødelighetsarv og engangspremie ved overføring til alminnelig forvaltning ved uttak av alderspensjon”

Det er foreslått nye regler i Prop. 31 L (2025-2026) Endringer i foretaksloven og forsikringsvirksomhetsloven (forvaltning av garanterte pensjonsprodukter) for fripoliser med investeringsvalg. Det er blant annet foreslått å utforme kravene til informasjon og rådgiving mer generelt enn i dag, at kundene bør få relevant informasjon som peker i retning av at investeringsvalg kan være i kundenes interesse og at en kunde som har valgt investeringsvalg som hovedregel bør fortsette med investeringsvalg også i utbetalingsperioden. Disse endringene er også utgangspunkt for vurderingene her.

3.2.1.2 Finanstilsynets vurderinger

Formålet ved innføring av tjenstepensjonsloven var å etablere tjenstepensjonsordninger tilpasset folketrygden som kunne være et alternativ til innskuddspensjonsordningene med noen av de samme egenskapene som i foretakspensjonsordninger. En hovedregel om nullgaranti for å sikre at pensjonsbeholdningen ikke reduseres, har bidratt til dette.

For pensjonsbeholdning i tjenstepensjonsordninger som forvaltes i kollektivporteføljen med garantert avkastning, foreslås det at nullgaranti fremdeles skal gjelde ved utstedelse av pensjonsbevis. Det foreslås ingen endring i reglene om at arbeidsgivere dekker kostnader knyttet til administrasjon og forvaltning av pensjonsbeviset gjennom administrasjonsreserven for disse pensjonsbevisene.

Pensjonsbevis fra tjenstepensjonsordninger med individuelt investeringsvalg

Finanstilsynet har registrert at arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, samt pensjonsleverandører, har tatt til orde for at pensjonsrettigheter som er opptjent med investeringsvalg, bør sikres med et pensjonsbevis med investeringsvalg ved utmelding av medlemmer fra ordningene.

At et pensjonsbevis utstedes med investeringsvalg innebærer at risiko knyttet til forvaltning og administrasjonskostnader overføres fra pensjonsleverandøren til pensjonsbevis-innehaveren. Siden forsikringsvirksomhetsloven har regler om at negativt risikoresultat kan dekkes ved fradrag i avkastningen for pensjonsbevis med investeringsvalg, se forsikringsvirksomhetsloven § 3-17, vil også risikoen knyttet til person (langt liv) for pensjonsbevisene overføres fra livsforsikringsforetaket til innehaveren når pensjonsbeviset blir med investeringsvalg. Til tross for denne risikooverføringen vurderer Finanstilsynet, i likhet med organisasjonene og leverandørene, at pensjonsbevis bør utstedes med investeringsvalg når det utstedes fra hybridordning med investeringsvalg for medlemmene. Det vises til forslag til tjenstepensjonsloven § 6-2 første ledd andre punktum, § 6-8 første ledd og § 6-10 første ledd.

Arbeidsgivers kostnadsansvar

Forslaget om at pensjonsbeholdning som er opptjent med investeringsvalg skal utstedes som pensjonsbevis med investeringsvalg, bør imidlertid ikke endre arbeidsgivers kostnadsansvar ved utstedelse av pensjonsbevis. Selv om innehaveren av pensjonsbeviset overtar kostnadsansvaret etter at pensjonsbeviset med investeringsvalg er utstedt, bør arbeidsgiver tilføre et beløp til pensjonsbeviskontoen som er i tråd med framtidige forventede kostnader. Det foreslås at dette beløpet bør være det samme som beløpet arbeidsgiver måtte bidratt med til administrasjonsreserve dersom pensjonsbeviset hadde vært med

avkastningsgaranti. Beløpet vil kunne avhenge av om medlemmet ved utmelding fra hybridordningen har pensjonsbevis fra tidligere arbeidsforhold eller ikke, se punkt 3.2.2.

Krav til informasjon og rådgivning ved konvertering til investeringsvalg

Finanstilsynet viser til de lovfestede kravene i tjenestepensjonsloven § 6-10 femte og sjette ledd til informasjonen pensjonsinnretningene skal gi ved konvertering til pensjonsbevis med investeringsvalg. Finanstilsynet legger til grunn at erfaringer fra innskuddspensjon har bidratt til at avkastningsrisiko knyttet til investeringsvalg er mer kjent blant arbeidstakere i privat sektor nå enn tidligere. For *fripoliser* er avkastningsgarantiene høye (for mange fripoliser over tre prosent), mens avkastningsgarantiene for pensjonsbevis er lave (null prosent). Dette tilsier at informasjons- og rådgivningskravene for pensjonsbevis ikke bør være høyere enn kravene for fripoliser ved konvertering fra garanti til investeringsvalg.

Det foreslås derfor, jf. forslagene i Prop.31 L (2025-2026) Endringer i foretakspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven (forvaltning av garanterte produkter), å utforme kravene til informasjon og rådgivning mer generelt enn i dag og at kundene bør få relevant informasjon som peker i retning av at investeringsvalg kan være i kundenes interesse. Som følge av pensjonsbevisenes lave avkastningsgarantier kan det antas at investeringsvalg vil være i kundenes interesse for en større andel av pensjonsbevisene enn for fripolisene. Det vises til forslag til endring i tjenestepensjonsloven § 6-10 sjette ledd.

Finanstilsynet har under arbeidet med høringsnotatet mottatt et innspill fra Finans Norge hvor det foreslås at forskriften til tjenestepensjonsloven § 4 første ledd, som stiller krav om at "før det inngår avtale om utstedelse av pensjonsbevis tilordnet egen investeringsportefølje" skal pensjonsinnretningen gi "skriftlige eksempler som viser hvor stor årlig avkastning en gitt investeringsportefølje må ha for å oppnå bestemte pensjonsytelser", oppheves. Finans Norge har vist til at "disse strenge kravene til informasjon og rådgivning har medført at alle pensjonsbevis i praksis forvaltes med alminnelig forvaltning. Det har både fra arbeidstaker- og leverandørhold vært påpekt at tjenestepensjonsloven bør endres på dette punktet, og at pensjonsbevis bør utstedes med samme forvaltning som med ordningen de kommer fra."

Finanstilsynet viser videre til at beholdningen i en tjenestepensjonsordning med avkastningsgaranti ikke vil ha de samme særlige garantiene som de kontraktsfastsatte ytelsene i en foretakspensjonsordning har. Kravet til informasjon og rådgivning må sees i sammenheng med at forvaltningsgarantien som pensjonsbevisinnehaver har vil være at "midlene knyttet til pensjonsbeviset til enhver tid minst tilsvarer pensjonsbeholdningen", jf. § 6-8 andre ledd. Finanstilsynet viser videre til at det følger av tjenestepensjonsloven § 6-10 sjette ledd at pensjonsleverandør skal opplyse pensjonsbevisinnehaveren om "forhold som tilsier at en avtale om forvaltning av pensjonsbeviset i egen investeringsportefølje ikke vil være i innehaverens interesse". At det er sannsynlighet for negativ avkastning, vil kunne være et slikt forhold.

Finanstilsynet viser også til at det til nå ikke er utstedt pensjonsbevis med investeringsvalg. Finanstilsynet vurderer at kravene til informasjon og rådgivning som er lovfestet i tjenestepensjonsloven § 6-10, og forslaget til endringer av disse,

sikrer at det gis tilfredsstillende informasjon og rådgivning ved endring av forvaltningsordning. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn å oppheve forskrift til tjenstepensjonsloven § 4.

Konvertering fra alminnelig forvaltning til investeringsvalg

Etter gjeldende rett kan innehaveren og pensjonsinnretningen avtale at midler tilsvarende pensjonsbeholdningen og i tilfelle administrasjonsreserven knyttet til pensjonsbeviset, skal forvaltes som egen investeringsportefølje. Finanstilsynet vurderer at en konvertering fra alminnelig forvaltning til investeringsvalg for pensjonsbevis bør være håndterbart for pensjonsleverandørene av tjenstepensjonsordninger. En mulighet til å konvertere et pensjonsbevis med nullgaranti til et pensjonsbevis med investeringsvalg kan være viktig for innehaveren dersom vedkommende ønsker høyere avkastningsrisiko og forventet avkastning på pensjonsmidlene enn det pensjonsleverandøren legger opp til gjennom den alminnelige forvaltningen i kollektivporteføljen. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunnen at innehaveren skal kunne kreve at midler knyttet til et pensjonsbevis med avkastningsgaranti skal forvaltes som egen investeringsportefølje tilordnet pensjonsbeviset. Det vises til forslag til endring i tjenstepensjonsloven § 6-10 første ledd.

Videreføring av investeringsvalg i utbetalingsperioden

Slik det er foreslått for fripoliser i Prop.31 L (2025-2026) Endringer i foretakspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven (forvaltning av garanterte produkter), vurderes det at en innehaver av pensjonsbevis som har valgt investeringsvalg, som hovedregel bør fortsette med investeringsvalg også i utbetalingsperioden. Dette vil gjøre informasjons- og rådgivningsprosessen ved overgang til investeringsvalg enklere. Det legges videre til grunn at pensjonsleverandørene tilpasser standardvalgene for forvaltning etter kundenes interesser, som blant annet innebærer at kunder som ønsker å redusere risikoen i utbetalingstiden kan gjøre dette ved bruk av slikt standardvalg.

For pensjonsbevis med investeringsvalg bør imidlertid kunden også ha mulighet til å kreve overføring til alminnelig forvaltning i kollektivporteføljen i utbetalingstiden. Innehaver av pensjonsbevis med investeringsvalg kan ønske å gjennomføre slik overføring også før uttak av pensjon. Det antas at det ikke er store tekniske utfordringer knyttet til å overføre en beholdning med investeringsvalg til en beholdning med garanti og tilhørende administrasjonsreserve. Det foreslås at innehaveren kan kreve overføring fra investeringsvalg til avkastningsgaranti på et hvilket som helst tidspunkt. Det vises til forslag til endring i tjenstepensjonsloven § 6-8 første ledd og til § 6-10 fjerde ledd tredje punktum.

Ved overføring fra investeringsvalg til avkastningsgaranti vil pensjonsbeholdningen overføres til kollektivporteføljen uten bufferfond. Pensjonsleverandøren kan se behov for å benytte hele eller deler av avkastningen en periode til bufferfondsavsetning. Det legges likevel til grunn at det kan tas avkastningsrisiko i kollektivporteføljen for å oppnå en avkastning som forventes å øke pensjonsbeholdningen siden det er lav avkastningsgaranti (nullgaranti) tilknyttet pensjonsbeviset.

Pensjonsbeviskundene kan etter forslaget i prinsippet overføre pensjonsbeholdningen fram og tilbake mellom investeringsvalg og garantert

portefølje. Finanstilsynet legger til grunn at kravene til informasjon og rådgiving gjelder hver gang en kunde vurderer overgang mellom investeringsvalgportefølje og garantert portefølje, se forslag til endring i tjenstepensjonsloven § 6-8 femte og sjette ledd.

3.2.2 Sammenslåing av pensjonsbevis

For tjenstepensjonsordningene er det i dag ikke anledning til å slå sammen et pensjonsbevis med en pensjonsbeholdning som er under opptjening hos arbeidsgivers pensjonsleverandør. Finanstilsynet ser heller ingen gode løsninger for å samle pensjonsbeholdning fra tidligere ansettelsesforhold med pensjonsbeholdning under opptjening i en hybrid egen pensjonskonto slik man har gjort for innskuddspensjonsordningene, se punkt 3.1.

Selv om det ikke foreslås en hybrid egen pensjonskonto, kan det oppnås kostnadsbesparelser ved sammenslåing av pensjonsopptjening fra ulike arbeidsforhold også for ordninger under tjenstepensjonsloven. Det vil være behov for lavere administrasjonsreserve i et sammenslått pensjonsbevis enn summen av administrasjonsreserve i flere pensjonsbevis. En sammenslåing vil også gi bedre oversikt over pensjonsopptjeningen, og vil kunne gjøre at små pensjonsbevis som blir slått sammen kommer over terskelen for å få utbetaling over flere år. Det antas at en ordning med sammenslåing av pensjonsbevis ved passivt samtykke vil ha større effekt enn dersom sammenslåing kun skal skje på medlemmenes eget initiativ.

3.2.2.1 Gjeldende rett

Flytting og sammenslåing av pensjonsbevis

Etter forsikringsvirksomhetsloven § 6-13 kan en arbeidstaker flytte sine pensjonsbevis til en annen pensjonsleverandør. Arbeidstaker som har flere pensjonsbevis fra ulike arbeidsgivere, kan etter tjenstepensjonsloven § 6-5 første ledd kreve at pensjonsbevisene blir slått sammen og at nytt pensjonsbevis blir utstedt på grunnlag av samlet pensjonsbeholdning. Det er en forutsetning at pensjonsbevisene forvaltes i samme pensjonsinnretning, som utsteder et felles pensjonsbevis.

Aktivt eller passivt samtykke

Når arbeidstaker selv tar initiativ til flytting eller sammenslåing av pensjonsbevis, oppstår ikke spørsmålet om samtykke fra arbeidstaker til slike disposisjoner.

Etter innføring av egen pensjonskonto for innskuddspensjonsordninger har pensjonskapitalbevis blitt flyttet til pensjonsordningen for arbeidstakere som er medlem av en aktiv innskuddspensjonsordning. Flytting skjer ved passivt samtykke, slik at flyttingen skjer automatisk med mindre medlemmet har reservert seg mot dette, se innskuddspensjonsloven § 3-6 første ledd. Dersom medlemmet ikke har reservert seg innen tre måneder etter å ha mottatt informasjon om overføring, gjennomføres overføringen. Det er arbeidsgiverforetaket som skal informere arbeidstaker om overføringen, reservasjonsretten og hvilke pensjonsmidler som vil bli overført, før overføringen gjennomføres, se innskuddspensjonsloven § 2-7 tredje ledd.

Administrasjonsreserve

Ved utstedelse av pensjonsbevis skal det tilknyttes en administrasjonsreserve, se tjenestepensjonsloven § 6-2 andre ledd. Det følger av tjenestepensjonsloven § 4-8 at det er arbeidsgiver som dekker betaling for administrasjon og forvaltning av pensjonsordningen.

3.2.2.2 Finanstilsynets vurderinger

Sammenslåing av pensjonsbevis

Muligheten til å gjennomføre sammenslåing av pensjonsbevis etter eget initiativ i tjenestepensjonsloven § 6-5 er i liten grad benyttet. Det er Finanstilsynets vurdering at for å oppnå besparelse av betydning, bør sammenslåingen skje ved passivt samtykke.

Det legges til grunn at sammenslåing av pensjonsbevis ved passivt samtykke kun kan finne sted i tilfeller hvor pensjonsbevisinnehavers rettigheter ikke reduseres. Et utgangspunkt for å sikre dette er at pensjonsbevisene har like egenskaper, det vil si:

- a. lik garantert avkastning, eventuelt forvaltning som egen investeringsportefølje (investeringsvalg) og
- ✓ lik utbetalingsperiode (f.eks. livsvarige pensjoner)

Det foreslås at sammenslåing ved passivt samtykke kun skal omfatte de som meldes ut av hybridordningene, og at sammenslåing skjer i forbindelse med utmelding og utstedelse av nytt pensjonsbevis. Dette innebærer at det ikke vil være en implementeringsdato der en rekke pensjonsbevis vil bli sammenslått, men heller at pensjonsbevis slås sammen framover ettersom arbeidstakere meldes ut.

Sammenslåing av pensjonsbevis fra ulike leverandører?

En sammenslåing av pensjonsbevis hos samme leverandør bør være uproblematisk å gjennomføre. En begrensning til samme leverandør vil imidlertid kunne føre til innlåsingeffekter for hybridordningene siden en pensjonsleverandør med mange pensjonsbevis ville gi lavere kostnader enn en pensjonsleverandør med få pensjonsbevis. En slik løsning ville også redusere effekten av tiltaket.

Sammenslåing av pensjonsbevis fra ulike leverandører forutsetter at leverandørene finner løsninger for utveksling av informasjon om og flytting av pensjonsbevisene, og slike løsninger kan være noe kostnadskrevende. Basert på erfaringene fra egen pensjonskonto for innskuddspensjon antas det imidlertid at slike løsninger vil være mulig å finne, med utgangspunkt i systemene som allerede finnes gjennom Pensjonskontoregisteret og Norsk Pensjon. Det vises til ny § 6-2 a første ledd.

Administrasjonsreserve

Pensjonsleverandørene skal ha en pristariff for administrasjonsreserve som skiller mellom pris for forvaltning av pensjonsbevisets midler og pris for administrative tjenester. Det kan legges til grunn at pensjonsleverandørens faktiske kostnader for forvaltning av midlene vil være avhengig av størrelsen på pensjonsbeholdningen, mens faktiske kostnader for administrative tjenester for pensjonsbeviset i liten grad avhenger av pensjonsbeholdningen. Ved sammenslåing av pensjonsbevis kan det forventes reduserte samlede administrasjonskostnader siden pensjonsleverandøren vil administrere ett bevis i stedet for flere.

Teknisk rente

Pensjonsinnretningene kan bruke teknisk rente ved beregningen av pensjonsutbetalingene. Etter Finanstilsynets vurdering bør ikke ulikhet i teknisk rente knyttet til ulike pensjonsbevis gi grunnlag for å vurdere at pensjonsbevisene har ulike egenskaper så lenge garantert avkastning (eventuelt investeringsvalg) og utbetalingsperioden er lik. Det foreslås altså at pensjonsbevis med ulik teknisk rente kan slås sammen ved passivt samtykke, og det vil være den eventuelle tekniske renten hos pensjonsinnretningen hvor nytt pensjonsbevis utstedes, som vil legges til grunn for det sammenslåtte pensjonsbeviset.

Informasjon til arbeidstakerne om sammenslåing av pensjonsbevis og reservasjonsrett

Finanstilsynet mener at arbeidsgiverforetaket, på samme måte som ved samling av pensjonsmidlene innenfor en innskuddspensjonsordning, skal ha ansvar for å informere medlemmer av tjenestepensjonsordninger om at ved utmelding fra ordningen gjennomføres sammenslåing av pensjonsbevis med passivt samtykke. Arbeidsgivers pensjonsleverandør vil ha ansvar for å fremskaffe informasjon slik at arbeidsgiver kan oppfylle sin informasjonsplikt overfor arbeidstakerne. Dette bør innarbeides som en del av medlemsinformasjonen om pensjonsordningen. Det vises til lovforslaget § 6-2 a tredje ledd der informasjonskravene er foreslått inntatt.

Medlemmer av innskuddspensjonsordninger har rett til å reservere seg mot overføring av pensjonskapitalbevis til arbeidsgivers pensjonsordning. Medlemmene av hybridordninger bør også ha rett til å reservere seg mot sammenslåing av pensjonsbevis ved passivt samtykke. Det bør være en frist for bruk av reservasjonsretten. I innskuddspensjonsloven er fristen 3 måneder etter at medlemmet har mottatt informasjon om overføring av pensjonskapitalbevis. Det vurderes at fristen i tjenestepensjonsloven også bør være 3 måneder, målt fra det tidspunktet medlemmet har mottatt informasjon om eventuell sammenslåing i forbindelse med utmelding. Finanstilsynet antar at forsikringsforetakene vil ha behov for noe tid til å gjennomføre overføringen ved eventuell flytting, og det foreslås at overføringen skal gjennomføres innen oppsigelsesfristen for pensjonsbevis i forsikringsvirksomhetsloven § 6-13 første ledd som er én måned.

Det legges til grunn at pensjonsleverandørene raskt vil få oversikt over aktuelle pensjonsbevis fra tidligere arbeidsforhold som kan slås sammen ved utmelding av et medlem. I de tilfeller det er aktuelt med sammenslåing, foreslås det at pensjonsopptjeningen blir værende i arbeidsgivers pensjonsordning fram til reservasjonstiden og eventuelt flytting av pensjonsbevis fra annen pensjonsleverandør er gjennomført. Medlemmet mottar avkastning på midlene i pensjonsbeholdningen i perioden. Ved utløpet av perioden utstedes det sammenslåtte pensjonsbeviset. Dette betyr at arbeidsgiver vil dekke kostnader for administrasjon og forvaltning av pensjonsopptjeningen i denne perioden for medlemmet som meldes ut. Det antas imidlertid at dette ikke innebærer en merkostnad for arbeidsgiver siden disse kostnadene uansett ville vært dekket gjennom kravet til administrasjonsreserve. Det vurderes imidlertid at arbeidsgiver også bør dekke vederlag for avkastningsrisiko i den aktuelle perioden, mens

innskudd og premie for risikodekninger (inkludert innskuddsfritak ved uførhet) ikke skal dekkes. Det vises til forslag til tjenstepensjonsloven § 6-2 a andre ledd.

Kostnadsbesparelser

Det forventes at et sammenslått nytt pensjonsbevis vil ha et lavere krav til tilført administrasjonsreserve enn kravet til administrasjonsreserve for et isolert nytt pensjonsbevis fordi det (eller de) tidligere pensjonsbevis(ene) allerede har en beregnet administrasjonsreserve til dekning av framtidige kostnader for administrative tjenester.

Hovedformålet med et pensjonsbevis er å sikre pensjonsmidlene til det utmeldte medlemmet. I et sammenslått pensjonsbevis skal ikke pensjonsopptjeningen fra de sammenslåtte bevisene reduseres, det er kun kravet til administrasjonsreserve som vil kunne være lavere enn summen av beregnet administrasjonsreserve i flere bevis. Det foreslås at en eventuell besparelse på administrasjonsreserven for det nye sammenslåtte pensjonsbeviset skal komme arbeidsgiver til gode. Det betyr at arbeidsgiver kun vil dekke det som er nødvendig for at det nye sammenslåtte pensjonsbeviset skal ha en tilstrekkelig administrasjonsreserve. Prinsippet om at administrasjonsreserven skal dekke alle kostnader knyttet til administrasjon og forvaltning av pensjonsbeviset vil fremdeles gjelde.

En endring som betyr at arbeidsgivere ikke betaler for de samme tjenestene flere ganger bør gjøre hybridordningene mer attraktive, noe som antas å også være i arbeidstakernes interesse. I møter med arbeidstakerorganisasjonene i forbindelse med dette høringsnotatet har Finanstilsynet registrert forståelse for at en eventuell besparelse ved sammenslåing av pensjonsbevis kommer arbeidsgiver til gode.

I noen situasjoner kan det være at sammenslåing av pensjonsbevis ikke leder til en besparelse. Dette kan for eksempel inntreffe dersom pristariffen for det nye pensjonsbeviset krever en langt høyere administrasjonsreserve enn den administrasjonsreserven som er tilknyttet det pensjonsbeviset som eksisterer fra tidligere. Det foreslås at en eventuell flytting og sammenslåing av pensjonsbevis ved passivt samtykke kun skal finne sted dersom dette leder til lavere kostnader ved utstedelse av det nye pensjonsbeviset.

Det kan også oppstå situasjoner der et tilflyttet pensjonsbevis har en høyere administrasjonsreserve enn det som kreves for det nye sammenslåtte pensjonsbeviset. I slike situasjoner vil arbeidsgiver ikke måtte dekke en økning i administrasjonsreserven, og administrasjonsreserven som er til overs for det nye beviset bør tilføres pensjonsbeholdningen. Det vises til forslag til tjenstepensjonsloven § 6-2 a fjerde ledd.

Spesielt om pensjonsbevis med investeringsvalg

Også pensjonsbevis som utstedes fra hybridordning med investeringsvalg, og som skal utstedes som pensjonsbevis med investeringsvalg (se under punkt 3.2.1), kan slås sammen med pensjonsbevis fra tidligere arbeidsforhold.

Prinsippet om at arbeidsgiver skal dekke framtidige kostnader skal også gjelde for et slikt nytt sammenslått pensjonsbevis med investeringsvalg. Pensjonsbeviset fra tidligere arbeidsgiver har allerede blitt tilført midler til dekning av kostnader for administrasjon og forvaltning av pensjonsbeholdningen. Det legges til grunn at kostnaden for administrasjon av et sammenslått pensjonsbevis er den samme som

kostnaden for administrasjon av pensjonsbeviset fra tidligere arbeidsgiver. Ved utmelding fra hybridordning og sammenslåing av pensjonsbevis foreslås det derfor at arbeidsgiver kun skal ha ansvar for å dekke kostnader for framtidig forvaltning av pensjonsbeholdningen som er opptjent hos arbeidsgiveren.

I en pristariff for administrasjonsreserve for et pensjonsbevis med garanti skal det skilles mellom pris for administrative tjenester og pris for forvaltning av pensjonsbevisets midler. Det foreslås at det beløpet arbeidsgiver skal bidra med for å dekke framtidige kostnader tilknyttet det sammenslåtte pensjonsbeviset med investeringsvalg skal beregnes som administrasjonsreservens del for forvaltning av den pensjonsbeholdningen som er opptjent hos arbeidsgiveren. Dette beløpet tilføres pensjonsbeviskontoen i det sammenslåtte pensjonsbeviset med investeringsvalg.

Når det sammenslåtte pensjonsbeviset med investeringsvalg kun får tilført en størrelse som dekker kostnader for forvaltning av midler, vil midler for å dekke kostnader for administrasjon ha blitt tilført beviset fra tidligere arbeidsgiver. I noen situasjoner vil disse midlene være mindre enn framtidige forventede administrasjonskostnader, og i andre situasjoner vil midlene være større enn framtidige forventede administrasjonskostnader. For pensjonsbevis med investeringsvalg kan imidlertid det vederlaget for administrasjon og forvaltning som pensjonsleverandøren belaster pensjonsbeviskontoen utgjøre et annet beløp enn det som er forutsatt i beregningen av administrasjonsreserve for et garantert pensjonsbevis. Det vil heller ikke være mulig å gjennomføre tilsvarende beregninger som ved sammenslåing av garanterte pensjonsbevis for å finne manglende administrasjonsreserve som arbeidsgiver skal dekke, siden administrasjonsreserve som beregnet størrelse opphører for pensjonsbevis når disse konverteres til eller utstedes med investeringsvalg. Det vises til forslag til endring i tjenestepensjonsloven § 6-2 a fjerde ledd.

Opprettholder rett til sammenslåing

Tjenestepensjonsloven § 6-5 gir rettighetshaver rett til å kreve sammenslåing av pensjonsbevis. Disse reglene gir adgang til å slå sammen pensjonsbevis, også om de ikke har samme forvaltningsordning eller like egenskaper. Sammenslåingen foretas i disse tilfellene etter initiativ fra medlemmet. Det foreslås ingen endringer i tjenestepensjonsloven § 6-5.

3.3 Små pensjonsbeholdninger og korte arbeidsforhold

Utredningsoppdraget fra Finansdepartementet omfatter vurdering av reglene som begrenser pensjonsopptjeningen for arbeidstakere med opptjening i et arbeidsforhold på under 12 måneder. Disse midlene overføres i dag til premiefondet, slik at arbeidstakeren ikke får noe. Utredningsoppdraget omfatter også reglene for opptjening i et arbeidsforhold på inntil 0,5 G. Disse midlene kan overføres til en individuell pensjonsavtale eller et pensjonsbevis fra tidligere arbeidsforhold når medarbeideren slutter.

3.3.1 Gjeldende rett

12-månedersregelen

Det følger av tjenstepensjonsloven § 6-1 andre ledd at medlemmet (arbeidstakeren) ved opphør av medlemskap beholder sin rett til den pensjonsbeholdningen som er opptjent ved fratredelsen, med mindre medlemskapet har vart kortere enn 12 måneder. For kortere arbeidsforhold blir pensjonsbeholdningen i stedet tilført premiefondet i pensjonsordningen, jf. tjenstepensjonsloven § 6-1 andre ledd og § 5-10 bokstav f. Midlene i dette fondet kan arbeidsgiver benytte bl.a. til å betale nye innskudd, jf. tjenstepensjonsloven § 5-11 første ledd bokstav a.

Lovbestemmelsen er ikke til hinder for at det fastsettes en lavere grense enn 12 måneder eller ingen slik grense i pensjonsordningens regelverk.

Ved lov 3. mai 2019 nr. 14 om endringer i innskuddspensjonsloven ble 12-månedersregelen i innskuddspensjonsloven § 6-1 andre ledd opphevet i forbindelse med at reglene om egen pensjonskonto ble vedtatt, se Prop.40 L (2018-2019) Endringer i innskuddspensjonsloven mv. (egen pensjonskonto) under punkt 8.1.

Små pensjonsrettigheter

Etter tjenstepensjonsloven § 6-2 første ledd skal pensjonsinnretningen utstede pensjonsbevis ved fratredelse som sikrer medlemmet rett til pensjonsbeholdningen etter § 6-1 andre ledd. Dersom pensjonsbeholdningen er mindre enn halvparten av folketrygdens grunnbeløp (G) og medlemmet har et pensjonsbevis fra et tidligere arbeidsforhold, følger det av tjenstepensjonsloven § 6-2 tredje ledd at medlemmet bare kan kreve å få pensjonsbeholdningen overført til dette pensjonsbeviset. Alternativt kan det overføres til individuell pensjonsavtale.

3.3.2 Finanstilsynets vurderinger

Utgangspunktet for kravet om 12 måneders tjenestetid og reglene om pensjonsbeholdning lavere enn halvparten av folketrygdens grunnbeløp i hybridordningene var at kostnadene ved administrasjon av mindre beløp ville være uforholdsmessig store. Tidligere gjaldt kravet om 12 måneders tjenestetid også i innskuddspensjonsloven, men dette ble fjernet sammen med innføring av egen pensjonskonto fra 2021. De praktiske og kostnadmessige argumentene for 12 månedersregelen ble redusert med egen pensjonskonto, og det ble vist til at fjerning av 12-månedersregelen førte til et mer rettferdig pensjonssystem.

Også for tjenstepensjonsordningene vil en eventuell oppheving av 12 månedersregelen innebære at pensjonsopptjeningen for korte ansettelsesforhold ikke lenger vil overføres til arbeidsgivers premiefond. Dette vil bidra til kontinuitet i pensjonsopptjeningen ved jobbskifter, og gi et mer rettferdig pensjonssystem ved at korttidsansatte ikke lenger subsidierer pensjonsopptjeningen til arbeidstakere med lengre arbeidsforhold. Finanstilsynet mener derfor at 12-månedersregelen bør oppheves for tjenstepensjonsordninger slik at medlemmer får med seg pensjonsopptjening fra første arbeidsdag. Det vises til forslag om endring av tjenstepensjonsloven § 2-12 tredje ledd, § 5-10 bokstav f og § 6-1 andre ledd.

Med dagens regler kan det være betydelige kostnader ved utstedelse av pensjonsbevis knyttet til lav opptjening. Oppheving av 12-månedersregelen vil føre til en økning i pensjonskostnader for kortvarige arbeidsforhold for de arbeidsgiverne som ikke frivillig har valgt en lavere grense. Krav om administrasjonsreserve tilknyttet slik pensjonsopptjening gjennom utstedelse av pensjonsbevis vil føre til en ytterligere økning i pensjonskostnader. I mange tilfeller vil dette medføre at administrasjonsreserven utgjør det meste av pensjonsmidlene knyttet til pensjonsbeviset. Finanstilsynet mener derfor at kravet til administrasjonsreserve kun bør gjelde når medlemmet har opptjent en viss pensjonsbeholdning. Samtidig bør det ikke være slik at medlemmer må ha veldig lang tjenestetid før pensjonsbeholdningen sikres gjennom ordinært pensjonsbevis.

Grensen på 12 måneders opptjening i et arbeidsforhold må ses i forhold til grensen på pensjonsbeholdning lavere enn halvparten av folketrygdens grunnbeløp.

Tabellen under viser hvor lenge et medlem må jobbe for at innskuddene skal akkumuleres til halvparten av folketrygdens grunnbeløp. I tabellen antas det innskuddssats på 7,0 pst. av lønn med tilleggsinnskudd på 18,1 pst. for lønn mellom 7,1 G og 12 G. Dette utgjør maksimale innskuddssatser hvis man ser bort fra tillegget i årlig innskudd for kvinner, jf. tjenstepensjonsloven § 4-2 tredje ledd. I tabellen ses det bort fra avkastning som normalt betyr at pensjonsbeholdningen vokser hurtigere enn akkumulerte innskudd.

Tabell 1: Antall år før innskuddene utgjør halvparten av G under forutsetning av maksimale innskuddssatser og 100 pst. stilling

Årlig lønn	Lønn i antall G	Årlig innskudd	Ant. år før innskuddene utgjør 0,5 G
390 480	3	27 334	2,4
520 640	4	36 445	1,8
650 800	5	45 556	1,4
780 960	6	54 667	1,2
911 120	7	63 778	1,0
1 041 280	8	94 093	0,7
1 171 440	9	126 763	0,5
1 301 600	10	159 433	0,4
1 431 760	11	192 103	0,3
1 561 920	12	224 773	0,3

Folketrygdens grunnbeløp er 130 160 kr etter 1. mai 2025, og medianlønn for full stilling blant alle lønnstakere i Norge er om lag 5,25 G². Dette utgjør en årslønn på om lag 680 000 kr. For en lønnsinntaker med medianlønn kan det forventes å gå i underkant av 1,4 år før pensjonsbeholdningen utgjør halvparten av G. For deltidsansatte utgjør pensjonsopptjeningen en forholdsmessig del av den pensjon som ville være opptjent dersom arbeidstakeren hadde hatt fulltidsstilling, og pensjonsopptjening vil slik sett ta lengre tid for ansatte med redusert stilling.

² <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/lonn-og-arbeidskraftkostnader/artikler/hva-er-vanlig-lonn-i-norge>

Basert på tabellen over vurderes det at en grense på 0,5 G for å motta et ordinært pensjonsbevis er rimelig.

Finanstilsynet viser til at egen pensjonskonto for innskuddspensjonsordninger har bidratt til en effektivisering av forvaltning av pensjonskapitalbevis, og pensjonskapitalbevis vil eventuelt, med passivt samtykke, samles på egen pensjonskonto dersom innehaver av pensjonskapitalbeviset skulle bli medlem av en innskuddspensjonsordning i framtiden. For et ordinært pensjonskapitalbevis vil det være medlemmet som må dekke kostnadene knyttet til administrasjon og forvaltning. Videre vil pensjonskapitalbeviset ikke få tilført dødelighetsarv. Dette gir medlemmet lavere pensjon, men betyr også at pensjonskapitalen knyttet til pensjonskapitalbeviset vil gå til de etterlatte dersom medlemmet dør, jf. innskuddspensjonsloven § 7-7 første ledd. Å utstede et pensjonskapitalbevis dersom pensjonsbeholdningen er mindre enn halvparten av folketrygdens grunnbeløp vil også bety at pensjonsbeholdningen forblir innenfor rammene av pensjonsordninger som omfattes av obligatorisk tjenstepensjon. Basert på dette vurderes det at pensjonskapitalbevis er et bedre alternativ enn individuell pensjonsavtale. Det foreslås derfor at for et medlem som meldes ut av tjenstepensjonsordning med pensjonsbeholdning under 0,5 G skal pensjonsleverandøren utstede pensjonskapitalbevis.

Pensjonskapitalbeviset vil være et ordinært pensjonskapitalbevis med investeringsvalg etter innskuddspensjonsloven slik de er utstedt fra de aller fleste innskuddspensjonsordninger. Et medlem som meldes ut med pensjonsbeholdning under 0,5 G, men som har et pensjonsbevis fra tidligere ansettelsesforhold, bør imidlertid kunne kreve å få overført pensjonsbeholdningen til dette pensjonsbeviset. Dersom medlemmet krever dette, bør det opplyses om at kun pensjonsbeholdningen vil overføres, som innebærer at arbeidsgiver ikke har ansvaret for å dekke framtidige kostnader for administrasjon og forvaltning av pensjonsbeviset. Det vises til forslag til endring i tjenstepensjonsloven § 6-2 tredje ledd.

3.4 Konvertering av fripoliser

I Finansdepartementets brev 14. august 2025 vises det til at arbeidsgruppen som har vurdert regelverket for garanterte pensjonsprodukter, bl.a. skriver i sin rapport 13. september 2024 at *«det i forbindelse med en videre utredning av pensjonskonto for hybrid-ordninger, også kan utredes hvordan det kan legges til rette for en mulig konvertering av fripoliser til pensjonsbevis»*. Departementet ber om at det utredes om det kan legges til rette for at fripoliser kan konverteres til et produkt som kan inngå på en egen pensjonskonto.

Arbeidsgruppen som vurderte endringer for garanterte pensjonsprodukter, hadde som mål å foreslå regelendringer som kunne legge til rette for en mer effektiv forvaltning av garanterte fripoliser. I arbeidsgruppens rapport 13. september 2025 punkt 7.3.3 er det vurdert at overføring av midler fra fripoliser til egen pensjonskonto i innskuddspensjonsordninger vil kunne ha seleksjonseffekter for leverandørene. En slik overføring ville innebære at retten til livsvarige ytelser og dødelighetsarv fjernes, og personer med kortere forventet levetid ville ha incentiver til å gjennomføre en slik overføring. Arbeidsgruppen, med unntak av ett medlem, "mener at det å konvertere

fripolisekapitalen til et rent spareprodukt, dvs. pensjonskapitalbevis, vil være en for vesentlig endring av vilkårene i en ordning som er et garantert pensjonsprodukt."

I rapporten viser arbeidsgruppen til at det kan være en fordel med andre løsninger for yngre forsikrede med relativt lave verdier i sine fripoliser. Det vises til at avkastningen har vært lav over mange år, og det antas for disse polisene at de livsvarige ytelsene vil bli omregnet til opphørende ytelser.

I rapporten vises det til at hybridordninger er et alternativ til ytelsesordninger og at Banklovkommisjonen utredet en overføring fra ytelsesordninger til hybridordninger, men at disse forslagene ikke er fulgt opp. Arbeidsgruppen viser til at "konvertering til pensjonsbevis, med investeringsvalg fram til pensjonering og 0-garanti i utbetalingstiden [...] kunne være et mulig alternativ som innebærer en konvertering til et annet garantert pensjonsprodukt."

3.4.1 Gjeldende rett

Det følger av foretakspensjonsloven § 4-7 at det skal utstedes fripolise når medlemmet slutter i foretaket med opptjent rett til pensjon. Fripoliser utstedes også f.eks. når en foretakspensjonsordning omdannes til en innskuddspensjonsordning og foretakspensjonsordningen lukkes og arbeidstakere går over til innskuddspensjonsordning, jf. foretakspensjonsloven § 15-6. En foretakspensjonsordning gir normalt rett til kontraktsfaste ytelser for arbeidstakerne. De kontraktsfaste ytelsene sikres gjennom at pensjonsinnretningen påtar seg en garanti for at midlene som er innbetalt til foretakspensjonsordningen, skal gis en bestemt årlig avkastning (årlig rentegaranti). Fripoliser som utgår fra slike foretakspensjonsordninger, vil også gi rett til kontraktsfaste ytelser, og pensjonsinnretningens rentegaranti videreføres, se Prop.11 L (2012-2013) under punkt 4 Endringer i foretakspensjonsloven om fripoliser. Disse fripolisene omtales i det følgende som "ordinære fripoliser", "garanterte produkter" eller garantert fripolise.

Ordinære fripoliser kan konverteres til fripoliser med investeringsvalg etter reglene i foretakspensjonsloven § 4-7 b. Det innebærer at pensjonsmidlene som er avsatt til alderspensjon i kontrakten kan forvaltes med egen investeringsportefølje, se § 4-7 b første ledd tredje punktum. Det er etter gjeldende rett ikke adgang til å konvertere ordinære fripoliser til andre produkter. Fripoliser med investeringsvalg har mange av de samme egenskapene som pensjonsbevis med investeringsvalg ved at innehaveren selv bærer avkastningsrisikoen og dekker vederlag for administrasjon og forvaltning som belastes kontoen. Pensjonsbevis skal hvert år tilføres en del av de midler som frigjøres i pensjonsinnretningen ved bortfall av pensjonsforpliktelser overfor medlemmer som dør før uttak av pensjon (*direkte dødelighetsarv*), mens for fripoliser skal det tilføres en *beregnet dødelighetsarv*.

Det er fastsatt i innskuddspensjonsloven § 3-6 at egen pensjonskonto for innskuddspensjonsordninger innebærer at pensjonsopptjening fra innskuddsordninger som forvaltes med investeringsvalg i ulike arbeidsforhold kan samles og forvaltes samlet, og at arbeidstakere kan velge om pensjonskontoen skal forvaltes hos arbeidsgivers valgte leverandør eller hos en annen leverandør etter reglene i innskuddspensjonsloven § 3-7.

3.4.2 Finanstilsynets vurderinger

Som arbeidsgruppen, mener Finanstilsynet også at overføring av midler fra fripolise til egen pensjonskonto i innskuddspensjonsordninger vil innebære seleksjonsrisiko for leverandørene og en for vesentlig endring av vilkårene (egenskapene) tilknyttet midlene.

Det foreslås heller ingen innføring av hybrid egen pensjonskonto på linje med egen pensjonskonto i innskuddsordninger i dette høringsnotatet, noe som betyr at et forslag om overføring av midler fra fripolise til hybrid egen pensjonskonto heller ikke er aktuelt.

Slik som for sammenslåing av pensjonsbevis, se foran under punkt 3.2.2, legger Finanstilsynet til grunn at konvertering av pensjonsrettigheter fra en type kontrakt til en annen type kontrakt ved passivt samtykke kun kan finne sted i tilfeller hvor kontraktsinnehavers rettigheter ikke reduseres. Et utgangspunkt for å sikre dette er at kontraktene har like egenskapene i form av blant annet avkastningsgaranti og utbetalingstid.

For de garanterte produktene som forvaltes uten investeringsvalg har fripoliser og pensjonsbevis i utgangspunktet ulike avkastningsgarantier. Fripoliser har avkastningsgaranti ut fra beregningsrenten (rentegarantien) som ble brukt ved opptjening av rettighetene, som har betydd en avkastningsgaranti høyere enn null. Pensjonsbevis har i utgangspunktet en nullgaranti, se tjenestepensjonsloven § 6-8 andre ledd. Dette innebærer at ved en konvertering av midler fra fripolise til pensjonsbevis, må fripoliseinnehaveren enten redusere avkastningsgarantien fra fripolisen slik at pensjonsbeviset etter konvertering har nullgaranti, ellers må avkastningsgarantien i pensjonsbeviset etter konvertering samsvare med fripolisen. Begge alternativer vil redusere fripoliseinnehavers rettigheter. En reduksjon av avkastningsgarantien er en opplagt reduksjon av rettigheter. Også en videreføring av fripolisens avkastningsgaranti i pensjonsbeviset ville gi reduserte rettigheter. For pensjonsbevis, slik som for fripoliser, har pensjonsleverandøren rett til inntil 20 prosent av overskudd på avkastningsresultatet som er tilordnet kontrakten, se forsikringsvirksomhetsloven § 3-16. For pensjonsbevis har imidlertid pensjonsleverandøren også rett til årlig vederlag for avkastningsrisiko for særskilt avkastningsgaranti over en nullgaranti, se tjenestepensjonsloven § 6-8 andre og tredje ledd, noe som innebærer at kontrakten ville belastes et vederlag som før konvertering ikke ble belastet. Det foreslås på denne bakgrunn ikke nye regler for konvertering av garanterte fripoliser til pensjonsbevis ved passivt samtykke.

Konvertering på innehavers initiativ

Innehaver av garantert fripolise kan selv ønske å konvertere fripolisen til et pensjonsbevis. Dette kan f.eks. være aktuelt i en situasjon med små fripoliser som vil bli omregnet fra livsvarig til opphørende pensjonsytelser, som etter konvertering til pensjonsbevis kan slås sammen med andre pensjonsbevis og bidra til livsvarig pensjon. Fra et risikoperspektiv kan det argumenteres for at en slik konvertering er fornuftig siden fripolisen og pensjonsbeviset har mange av de samme egenskapene. Rettighetene i både fripolisen og pensjonsbeviset er med dødelighetsarv, kostnader dekkes av en administrasjonsreserve og det er garantert avkastning. Riktignok er dødelighetsarven noe ulik ved at pensjonsbeviset får tilført faktisk dødelighetsarv og fripolisen får tilført beregnet dødelighetsarv, men dette vil i de fleste tilfeller ikke

utgjøre store forskjeller. Hvis det legges til grunn nullgaranti i pensjonsbeviset, vil avkastningsgarantien i fripolisen være høyere enn avkastningsgarantien i pensjonsbeviset. Innehavere av fripoliser kan imidlertid også i dag gi fra seg avkastningsgarantien ved avtale om overgang til fripolise med investeringsvalg. En overgang fra garantert fripolise til et pensjonsbevis med lavere garantert avkastning vil slik sett utgjøre en mindre endring i risiko enn en overgang fra garantert fripolise til fripolise med investeringsvalg.

Rettighetshaveren vil likevel måtte forvente at pensjonsutbetalingene endres som følge av konverteringen, da det gjelder andre regler for uttak av alderspensjon etter tjenestepensjonsloven enn etter foretakspensjonsloven. Dette stiller krav til informasjon og rådgiving i forbindelse med slik konvertering. Forhold som taler for konvertering kan være hvis pensjonsbeviset skal ses i sammenheng med andre pensjonsrettigheter, slik beskrevet i eksemplet over, eller dersom forvaltningen av tilhørende midler vil være mer effektiv for pensjonsbeviset enn for fripolisen. Informasjon og rådgiving fra pensjonsleverandøren i forbindelse med konvertering bør inkludere informasjon om at pensjonsbeviset med passivt samtykke vil kunne bli slått sammen med nye pensjonsbevis ved eventuell utmelding fra hybridordning.

Hvilke midler skal omfattes av konvertering?

Det foreslås at konvertering av fripolise til pensjonsbevis kun vil medføre endring for midler som er knyttet til alderspensjon. Disse midlene omfatter premiereserve, bufferfond og administrasjonsreserve som knyttes til alderspensjonen. Midlene konverteres i tilfelle til pensjonsbeholdning, bufferfond og administrasjonsreserve i et pensjonsbevis. Dersom fripolisen har tilknyttet risikoytelser (uføre- og etterlattepensjon), foreslås det at disse rettighetene skal overføres til pensjonsbeviset, men videreføres i pensjonsbeviset som om det fremdeles var fripoliserettigheter. Risikoytelserne er rettigheter utgått fra foretakspensjonsordninger, og det vurderes at disse rettighetene ikke bør påvirkes av konverteringen. Dette er i tråd med vurderingene som ble gjort i utredningen om konvertering av garantert fripolise til fripolise med investeringsvalg, se Prop.11 L (2012-2013) Endringer i finanstilsynsloven, banksikringsloven og foretakspensjonsloven punkt 4.3.4. Det legges til grunn at det er etablert et rammeverk for dette for pensjonsbevis i gjeldende rett, siden etterlattepensjon med opptjening av rettigheter etter foretakspensjonsloven kan inkluderes som del av en hybridordning. For fripoliser som kun omfatter risikoytelser vil konvertering til pensjonsbevis ikke være aktuelt.

For at informasjons- og rådgivingsprosessene ikke skal bli for omfattende, foreslås det at eventuell konvertering av garantert fripolise gjøres ved å overføre midlene til garantert pensjonsbevis med nullgaranti. Dette innebærer at premiereserve inkludert administrasjonsreserve konverteres til garantert pensjonsbeholdning og administrasjonsreserve, mens bufferfond tilknyttet fripolisen konverteres til bufferfond tilknyttet pensjonsbeviset. Dersom det er høyere krav til administrasjonsreserve i pensjonsbeviset enn for fripolisen, kan manglende administrasjonsreserve dekkes først av bufferfondet før kravet eventuelt dekkes av pensjonsbeholdningen (i tråd med flyttereglene for fripoliser og pensjonsbevis). Dersom rettighetshaver ønsker å endre det garanterte pensjonsbeviset til pensjonsbevis med investeringsvalg, bør dette gjøres i en egen prosess. Det vises til forslag til foretakspensjonsloven § 4-7 c.

Etter Finanstilsynets vurdering bør det også åpnes for å konvertere fripoliser med investeringsvalg til pensjonsbevis med investeringsvalg. Fripoliser med investeringsvalg har i all hovedsak de samme egenskapene som pensjonsbevis med investeringsvalg. Også her er riktignok dødelighetsarven noe ulik ved at pensjonsbeviset får tilført faktisk dødelighetsarv, mens fripolisen får tilført beregnet dødelighetsarv, men dette vil i de fleste tilfeller ikke utgjøre store forskjeller. Det foreslås nye regler slik at fripoliser med investeringsvalg kan konverteres til pensjonsbevis med investeringsvalg. Dersom fripolisen har tilknyttet risikoytelser (uføre- og etterlattepensjon), foreslås det at disse rettighetene skal overføres til pensjonsbeviset, men videreføres i pensjonsbeviset som om det fremdeles var fripoliserrettigheter.

Informasjon og rådgiving fra pensjonsleverandøren i forbindelse med konvertering bør inkludere informasjon om ulikheten mellom fripolise og pensjonsbevis dersom rettighetshaver ønsker å gå tilbake til avkastningsgaranti og at pensjonsbeviset med passivt samtykke vil kunne bli slått sammen med nye pensjonsbevis ved eventuell utmelding fra hybridordning. Det vises til forslag til foretakspensjonsloven § 4-7 d.

4 Andre regelverksendringer

4.1 Bufferfond for tjenstepensjonsordninger

Ved innføring av bufferfond for private garanterte pensjonsprodukter fra 2024 ble ikke tjenstepensjonsloven endret. Det foreslås derfor enkelte endringer i tjenstepensjonsloven for å tydeliggjøre at det gjøres forsikringsmessige avsetninger etter forsikringsvirksomhetsloven for tjenstepensjonsordninger.

4.1.1 Gjeldende rett

Det er fastsatt i forsikringsvirksomhetsloven § 3-19 at pensjonsinnretningen kan sette av hele eller deler av avkastningsresultatet til bufferfond ut over minstekravet til premiereserve for å sikre sine forpliktelser under kontrakter med kontraktsfastsatte forpliktelser. Foretakets bufferfond skal være fordelt på de enkelte kontraktene. Det er presisert i § 3-19 tredje ledd at bufferfondet kan benyttes dersom avkastningen på en kontrakt ikke er tilstrekkelig til å dekke kravet til økning i premiereserven, det vil si dersom avkastningen er lavere enn avkastningsgarantien. Det fremgår at bufferfondet også kan brukes til å dekke opp for eventuell negativ avkastning. Bestemmelsen i § 3-19 ble innført ved lov 16. juni 2023 nr. 43 som ble vedtatt på bakgrunn av Prop.83. L (2022-2023) Endringer i foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven mv. (bufferfond for private garanterte pensjonsprodukter).

Pensjonsleverandører som forvalter tjenstepensjonsprodukter, kan avsette en andel av overskuddet til bufferfond etter reglene i forsikringsvirksomhetsloven § 3-19. Det er fastsatt i tjenstepensjonsloven § 5-1 hvilke midler som inngår i pensjonsordningens midler, og medlemmets pensjonsmidler ved utmelding av ordningen er regulert i tjenstepensjonsloven § 6-2. Det fremgår imidlertid ikke av tjenstepensjonsloven at bufferfondet er en del av pensjonsordningens midler etter tjenstepensjonsloven § 5-1 eller at medlem av pensjonsordningen har rett til en andel av bufferfondet ved utmelding av ordningen, se tjenstepensjonsloven § 6-2.

For innskuddspensjonsordninger er det fastsatt i innskuddspensjonsloven § 8-1 at bufferfond tilordnet pensjonsordningen, skal inngå som del av pensjonsordningens midler. Videre fremgår det av innskuddspensjonsloven § 3-5 at et medlems andel av bufferfond, omfattes av medlemmets opptjente pensjonskapital. Ved utstedelse av pensjonskapitalbevis, vil dermed andel av bufferfond inngå, se innskuddspensjonsloven § 6-2 første ledd.

Det er fastsatt i foretakspensjonsloven § 8-1 at bufferfond knyttet til pensjonsordningen er en del av pensjonsordningens midler. Det fremgår videre av foretakspensjonsloven §§ 4-7, 4-7 a og 4-7 b at en forholdsmessig andel av bufferfond skal følge med ved utstedelse av fripolise.

4.1.2 Bakgrunn

I tjenestepensjonsloven er utgangspunktet etter § 5-1 andre ledd at pensjonsinnretningen skal garantere at pensjonsordningens midler ikke reduseres som følge av negativt avkastningsresultat (nullgaranti).

Tidligere regler i forsikringsvirksomhetsloven § 3-19 om tilleggsavsetninger, som var gjeldende rett da tjenestepensjonsloven ble innført, innebar at tilleggsavsetningene kunne benyttes til å dekke manglende avkastning mellom null og avkastningsgarantien for garanterte produkter. Tilleggsavsetningen kunne ikke brukes til å dekke negativ avkastning, denne måtte belastes pensjonsinnretningens egenkapital. Ettersom utgangspunktet for kollektiv forvaltning i tjenestepensjonsloven var nullgaranti, ble ikke tilleggsavsetninger inkludert i pensjonsordningens midler ved ikrafttredelse av tjenestepensjonsloven i 2014.

Fra 2024 erstattet bufferfond tidligere tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond. I lovforarbeidene til reglene om bufferfond, Prop. 83 L (2022-2023) Endringer i foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven mv. (bufferfond for private garanterte pensjonsprodukter) står det under punkt 3.5 Departementets vurdering:

"Forslaget fra arbeidsgruppen og Finanstilsynet om sammenslått buffer som kan dekke negativ avkastning, vil innebære at midler som i dag inngår i tilleggsavsetningene, i fremtiden kan dekke eventuell negativ avkastning. (...) Økt fleksibilitet i bruken av bufferfond vil innebære at en større del av risikoen ved forvaltningen bæres av kundens overskuddsmidler i stedet for leverandørens egenkapital. Dersom leverandørene tilpasser seg ved å ta mer risiko i forvaltningen av pensjonsmidlene, kan det bidra til at forventet avkastning på pensjonsmidlene øker. Det kan igjen gi økte overskudd til kundene, som finansierer oppregulering av ytelsene etter premieinnbetalinger."

I endringslovene som ble vedtatt, ble bufferfond en del av pensjonsordningens midler for innskuddspensjonsordninger som er opprettet med alminnelig forvaltning, dvs. uten investeringsvalg for kundene. Bufferfond er også en del av pensjonsordningens midler for fripoliser, jf. foretaksloven § 4-7, og bufferfondet omfattes av en eventuell avtale om konvertering av fripoliser til fripoliser med investeringsvalg, se foretakspensjonsloven §4-7 a og § 4-7 b. Forslaget og endringsloven inkluderte imidlertid ikke tjenestepensjonsordninger med kollektiv forvaltning.

Problemstillingen ble omtalt i Finanstilsynets brev 15. desember 2023 til Finansdepartementet som ble skrevet etter henvendelse fra Finans Norge 1. november 2023. I brevet står det blant annet at:

"Finans Norge viser til at på samme måte som for ytelsesbaserte kontrakter og fripoliser utstedt fra disse, vil det også for øvrige produkter innenfor kollektivporteføljen være reserver og avsetninger med garantier som vil få etablert bufferfond. Finans Norge nevner spesielt innskuddspensjon uten investeringsvalg med garanti, innskuddspensjon med investeringsvalg uten garanti, hybrid tjenstepensjon uten investeringsvalg med garanti, hybrid tjenstepensjon med investeringsvalg uten garanti og pensjonsprodukter etter 1988-loven.

Generelt legger Finans Norge til grunn at det opprettes bufferfond for forpliktelser der tilhørende midler forvaltes i kollektivporteføljen, og at bufferfondet vil tilsvare kontraktens tilhørende kursreserve og eventuelle tilleggsavsetninger per 1. januar 2024.

Finanstilsynet er enig i denne vurderingen. [...]"

Videre står det at:

"Finans Norge har videre angitt sin forståelse av hvordan bufferfondet skal behandles dersom et medlem meldes ut av den kollektive ordningen og det utstedes et individuelt pensjonskapitalbevis eller pensjonsbevis. Finans Norge legger til grunn at en andel av bufferfondet følger med for sparedelen som forvaltes i kollektivporteføljen.

Finanstilsynet er enig i denne vurderingen. De nye reglene om bufferfond ved opphør av medlemskap i kollektive ordninger vil baseres på gjeldende regler for tilleggsavsetninger."

I brev fra Finansdepartementet til Finans Norge 18. desember 2023 slutter departementet seg til Finanstilsynets vurderinger.

4.1.3 Finanstilsynets vurderinger

Bufferfond ble ikke inkludert i tjenstepensjonsloven da reglene om bufferfond ble innført ved lov 16. juni 2023 nr. 43.

De fleste tjenstepensjonsproduktene skal ha et bufferfond tilknyttet etter reglene i forsikringsvirksomhetsloven § 3-19. Bufferfondet vil da inngå som en del av pensjonsordningens midler, og det vises til forslag til endring i tjenstepensjonsloven § 5-1 første ledd hvor dette presiseres. Finanstilsynet viser videre til at en andel av tjenstepensjonsordningens bufferfond knyttet til sparedelen som forvaltes i kollektivporteføljen, skal inkluderes ved utstedelse av pensjonsbevis. Dette gjelder også der hvor det utstedes pensjonsbevis for en uføreordning.

Det vises til forslag til endring i tjenstepensjonsloven § 6-1 andre ledd, § 6-2 første ledd og § 8-11 fjerde ledd.

Foretakene skal etter forskrift 30. juni 2006 nr. 869 til forsikringsvirksomhetsloven (livsforsikring mv.) § 5-6 ha retningslinjer for bufferfond som både ivaretar kontraktens behov for bufferfond og sikrer at avsetning til bufferfond ikke fører til urimelig forskjellsbehandling og interessekonflikter mellom kunder og kundegrupper.

Ved avsetning til bufferfond bør pensjonsleverandøren begrunne avsetningen i kontraktens behov for bufferfond. I vurderingen skal det tas hensyn til nivået på kontraktens beregningsrente, kontraktens eksisterende bufferfond og nivået på eventuelle andre buffere knyttet til eiendeler i kollektivporteføljen, kontraktens gjenstående løpetid og andre relevante forhold. Nivået på rentegarantipremien vil påvirkes av størrelsen på bufferfondet.

I enkelte situasjoner, f.eks. for tjenstepensjonsordninger hvor pensjonsbeholdning med tilknyttet avkastningsgaranti øker, vil et behov for avsetninger til bufferfond stadig kunne øke ettersom pensjonsbeholdningen øker. Foretaket bør i sine retningslinjer balansere behovet for avsetning til bufferfond med pensjonistenes interesse i å få pensjoner under utbetaling regulert basert på overskudd.

En pensjonsleverandør som benytter teknisk rente ved beregning av pensjonsutbetalinger, bør påse at sammenhengen mellom nivået på den tekniske renten og retningslinjene for avsetning til bufferfond ikke fører til en reduksjon av årlige pensjoner. Utgangspunktet for bruk av teknisk rente er at pensjonsinnretningen kan benytte en teknisk rente i beregningen av alderspensjonsutbetalinger for å endre utbetalingsprofilen dersom utbetalingsprofilen ellers ville blitt u hensiktsmessig sterkt stigende for alderspensjonistene. Den tekniske renten skal settes til et forsvarlig nivå som skal bidra til at alderspensjonen sikres i hele utbetalingsperioden. Finanstilsynet vurderer at dagens forskriftsbestemmelser om teknisk rente i beregningen av alderspensjonsutbetalinger er dekkende for å sikre alderspensjonen i utbetalingsperioden, og legger til grunn at foretakene ser sammenhengen mellom nivået på teknisk rente og retningslinjer for avsetning til bufferfond.

4.2 Investeringsvalg for medlem i hybridordning med pensjon under utbetaling

4.2.1 Gjeldende rett

Tjenstepensjonsloven § 5-4 første ledd fastsetter at i pensjonsordninger hvor pensjonsbeholdning under opptjening ikke skal gis garantert regulering, kan det avtales individuelt investeringsvalg (individuell investeringsportefølje) for medlemmene. Det er fastsatt i tjenstepensjonsloven § 5-4 andre ledd at medlemmet bærer risikoen for at verdien av investeringsporteføljen blir redusert dersom det ikke er avtalt noe annet. Ved uttak av pensjon beregnes medlemmets årlige pensjon på grunnlag av medlemmets pensjonsbeholdning på uttakstidspunktet, og pensjonsbeholdningen overføres etter hovedregelen til alminnelig forvaltning, jf. tjenstepensjonsloven § 5-4 fjerde ledd. Medlemmet kan likevel kreve at pensjonsbeholdningen fortsatt skal forvaltes som egen investeringsportefølje.

Reguleringen av pensjon under utbetaling er nærmere omtalt i Prop. 199 L (2012-2013) Lov om tjenstepensjon (tjenstepensjonsloven) under punkt 5.2.4 hvor det står:

“Departementet er enig med Banklovkommisjonen i at hovedregelen bør være at pensjonsmidlene underlegges alminnelig forvaltning i utbetalingsperioden. Dersom medlemmet ønsker det, åpnes det også for at medlemmet kan kreve at pensjonsbeholdningen kan forvaltes i individuell investeringsvalgportefølje også under utbetalingsperioden. Det vises til lovforslaget § 5-4 fjerde ledd tredje punktum. Dette er i tråd med Banklovkommisjonens utkast, og tilsvarende regler er inntatt i foretakspensjonsloven § 4-7a for fripoliser med investeringsvalg.”

Finanstilsynet viser til at regelen i foretakspensjonsloven § 4-7 a for fripoliser med investeringsvalg er foreslått endret i Prop. 31 L (2025-2026) Endringer i foretakspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven (forvaltning av garanterte pensjonsprodukter), slik at en kunde som har valgt investeringsvalg, som hovedregel bør fortsette med investeringsvalg også i utbetalingsperioden.

4.2.2 Bakgrunn

At en kollektiv hybridordning har investeringsvalg i opptjeningstiden og garanti i utbetalingstiden innebærer at det ikke avsettes til bufferfond i opptjeningstiden, og at all avsetning til bufferfond vil skje i utbetalingstiden. For de hybridordningene som er uten garantert pensjonsregulering i utbetalingstiden innebærer en slik avsetning til bufferfond en reduksjon i tilført avkastning til pensjonsbeholdningen og derfor en reduksjon i årlig regulering for pensjonistene. Gitt at pensjonsleverandøren ser behov for å avsette til bufferfond, og ettersom den garanterte porteføljen forventes å vokse år for år jo flere pensjonister som kommer til, kan slik avsetning til bufferfond bety en begrensning i pensjonsregulering for pensjonistene over mange (og muligens alle) år. Dette utgjør en tilsvarende situasjon slik som beskrevet for pensjonsbevisene i punkt 3.2, men som følge av en forventet økning i antall pensjonister i hybridordningene framover kan konsekvensen for pensjonistene i hybridordninger bli lavere pensjonsregulering enn den reguleringen som oppnås for pensjonsbevis.

4.2.3 Finanstilsynets vurdering

Utgangspunktet at pensjonsbeholdningen undergis alminnelig forvaltning ved pensjonering innebærer at pensjonsleverandøren overtar avkastningsrisikoen på pensjonsbeholdningen. Overføring til garantert portefølje, skulle i utgangspunktet være en fordel for medlemmene av hybridordninger. Nullgarantien sørger for at pensjon under utbetaling ikke reduseres, samtidig som medlemmene ville få regulert sine pensjoner under utbetaling basert på oppnådd avkastning.

Etter opphevelse av reglene om tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond og innføring av bufferfond, kan pensjonsleverandørene gjøre bufferfondsavsetning for å dempe avkastningsrisiko i garantert portefølje. Det kan forventes at pensjonsleverandørene har behov for å gjøre slik bufferfondsavsetninger også for hybridordninger med lav garantert avkastning. Ingen eller lavt bufferfond forventes å medføre en høy rentegarantipremie for arbeidsgiverforetaket eller en reduksjon i pensjonsleverandørens kapasitet til å ta avkastningsrisiko. Avsetning til bufferfond vil imidlertid redusere overskuddsregulering av pensjoner under utbetaling.

For hybridordninger med investeringsvalg for medlemmene i opptjeningstiden og uten garantert regulering for pensjonistene, vil effekten av avsetning til bufferfond være uheldig. En slik effekt for pensjonistene i ordningene var ikke tiltenkt ved

innføringen av hybridpensjon. Dersom investeringsvalget for medlemmet videreføres i perioden pensjon er under utbetaling, vil det ikke være anledning (eller behov) for å gjøre avsetning til bufferfond. Pensjonisten vil da ikke være garantert at pensjon under utbetaling ikke blir redusert som følge av negativ avkastning, men pensjonisten vil motta en regulering av pensjonen de årene avkastningen er positiv.

Det vurderes at pensjonsordninger etter tjenstepensjonsloven med individuelt investeringsvalg for medlemmene i opptjeningstiden bør fortsette med individuelt investeringsvalg i utbetalingstiden. Finanstilsynet mener adgangen til å overføre pensjonsmidlene til alminnelig forvaltning i kollektivporteføljen i utbetalingsperioden, ikke bør videreføres. Finans Norge har også i innspill gitt til Finanstilsynet i forbindelse med arbeidet med høringsnotatet, gått inn for at investeringsvalg bør videreføres i utbetalingsperioden.

I vurderingen har Finanstilsynet lagt til grunn at omfanget av ordninger med individuelt investeringsvalg i opptjeningstiden og garantert pensjonsregulering etter § 4-14 første ledd er lite, og at slike ordninger ikke kan videreføres vil påvirke få pensjonister.

Gitt at adgangen til å overføre pensjonsmidlene til alminnelig forvaltning i utbetalingsperioden ikke videreføres, vil dagens ordninger med individuelt investeringsvalg i opptjeningstiden og avkastningsgaranti i utbetalingstiden ha behov for overgangsregler.

Etter en endring med innføring av investeringsvalg for medlemmet i utbetalingstiden vil pensjonsleverandøren fremdeles måtte dekke kostnaden dersom medlemmene lever lengre enn forventet og risikoresultatet blir negativt. Reglene om at negativt risikoresultat kan dekkes ved fradrag i avkastningen gjelder kun for pensjonsbevis med investeringsvalg. Kontraktene får videre tilført sin andel av positivt risikoresultat etter ordinære regler i forsikringsvirksomhetsloven § 3-14. Det kan argumenteres for at en innehaver av pensjonsbevis med investeringsvalg har en mulighet til å kreve konvertering til alminnelig forvaltning med nullgaranti som medlem av en hybridordning ikke har. Samtidig kan avkastningsrisikoen i utbetalingstiden tas ned ved investeringsvalg og medlemmet har ikke overtatt kostnadsrisikoen og risikoen knyttet til person (langt liv) slik innehaveren av pensjonsbevis med investeringsvalg har. Finanstilsynet vurderer at å ikke videreføre adgangen til å overføre pensjonsmidlene til alminnelig forvaltning i kollektivporteføljen i utbetalingsperioden er i pensjonistenes interesse.

Det legges til grunn at pensjonsleverandørene tilpasser standardvalgene for forvaltning etter kundenes interesser, som blant annet innebærer at kunder som ønsker å redusere risikoen i utbetalingstiden kan gjøre dette ved bruk av slike standardvalg. Det legges også til grunn at medlemmene mottar nødvendig informasjon for å kunne gjøre gode investeringsvalg.

Det vises til forslag til endring i tjenstepensjonsloven § 5-4.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Sett i forhold til det totale markedet for privat tjenstepensjon har hybridproduktet et beskjedent omfang, med 1,6 prosent av forpliktelsene. Produktet har imidlertid

betydelig utbredelse i enkelte sektorer, som barnehagesektoren og kultursektoren. Under vurderes mulige økonomiske og administrative konsekvenser for arbeidstakere, arbeidsgivere, pensjonsleverandører og for det offentlige.

5.1 Konsekvenser for arbeidstakere

Pensjonsordninger under tjenestepensjonsloven hadde totalt 64 530 aktive medlemmer ved utgangen av 2025, dette utgjorde 3,2 prosent av alle medlemmer av private tjenestepensjonsordninger. Antallet pensjonister var 518, og totalt var det utstedt 20 686 pensjonsbevis. Noen av forslagene til regelverksendringer vil ha konsekvenser for arbeidstakere/pensjonsbevisinnehavere/pensjonister. Disse er referert i avsnittene under.

I punkt 3.2.1. foreslås det at pensjonsbevis fra hybridordninger med investeringsvalg skal utstedes med investeringsvalg. Sett i forhold til nåsituasjonen hvor pensjonsbevisene vil utstedes med nullgaranti, betyr dette at avkastningsrisiko, kostnadsrisiko og biometrisk risiko overføres fra pensjonsleverandør til innehaver av pensjonsbeviset. På den annen side kan innehaveren selv beslutte hvordan midlene skal forvaltes. Det foreslås videre at pensjonsbevis med investeringsvalg videreføres med investeringsvalg også i utbetalingsperioden, med mulighet for å velge konvertering til alminnelig forvaltning.

I punkt 3.2.2. foreslås det at pensjonsbevis som utstedes når et medlem meldes ut av en ordning, automatisk skal slås sammen med tidligere pensjonsbevis hvis disse har like egenskaper. Dette vil gi bedre oversikt over pensjonen, men en eventuell kostnadsbesparelse vil ikke komme medlemmet til gode.

I punkt 3.3 foreslås det å oppheve 12-månedersregelen, dvs. regelen om at kortere opptjening enn dette overføres arbeidsgivers premiefond. For arbeidstakerne betyr dette pensjonsopptjening fra første dag, noe som er en fordel. Noen endringer foreslås også for pensjonsbeholdninger som er små når medlemmet meldes ut av tjenestepensjonsordningen. Hvis medlemmet allerede har et pensjonsbevis, kan midlene overføres til det. Alternativt utstedes et pensjonskapitalbevis. Dette er en endring fra tidligere, hvor det ble utstedt en individuell pensjonsavtale. Utstedelse av pensjonskapitalbevis antas å være mer hensiktsmessig for medlemmet, bl.a. fordi det kan inngå på en egen pensjonskonto for innskuddspensjon. For pensjonskapitalbevisene og for midler som overføres til allerede eksisterende pensjonsbevis er det medlemmet som har kostnadsansvaret.

I punkt 3.4 foreslås det at garanterte fripoliser kan konverteres til garantert pensjonsbevis med nullgaranti. Det foreslås også at det åpnes for å konvertere fripoliser med investeringsvalg til pensjonsbevis med investeringsvalg. Fripoliser med investeringsvalg har i all hovedsak de samme egenskapene som pensjonsbevis med investeringsvalg. Disse forslagene baseres på at det skjer på kundens initiativ, og vil derfor representere en økt valgmulighet.

I punkt 4.3 foreslås det at pensjonsordninger etter tjenestepensjonsloven med individuelt investeringsvalg for medlemmene i opptjeningstiden bør fortsette med individuelt investeringsvalg i utbetalingsstiden. Medlemmene mister ved dette forslaget nullgarantien, men behovet for avsetning til bufferfond vil ventelig redusere

overskuddsregulering av pensjoner under utbetaling, noe som vil være en ulempe for medlemmet ved videreføring av nullgaranti.

5.2 Konsekvenser for arbeidsgivere

Tall fra Finans Norge viser at 2 288 foretak hadde hybridordninger ved utgangen av 2025. Noen av forslagene til regelverksendringer vil ha konsekvenser for arbeidsgivere. Disse er referert i avsnittene under.

I punkt 3.2.2. foreslås det at pensjonsbevis som utstedes når et medlem meldes ut av en ordning automatisk skal slås sammen med tidligere pensjonsbevis hvis disse har like egenskaper. Det foreslås at en eventuell besparelse på administrasjonsreserven for det nye sammenslåtte pensjonsbeviset skal komme arbeidsgiver til gode. Det betyr at arbeidsgiver kun vil dekke det som er nødvendig for at det nye sammenslåtte pensjonsbeviset skal ha en tilstrekkelig administrasjonsreserve.

I punkt 3.3 foreslås det å oppheve 12-månedersregelen, dvs. regelen om at kortere opptjening enn dette overføres arbeidsgivers premiefond. Dette betyr at prinsippet om opptjening fra første dag også gjennomføres for tjenestepensjon, men vil øke kostnadene for arbeidsgiverne som tidligere fikk tilført pensjonsbeholdningen til premiefondet. Foreslåtte endringer i regelverk for pensjonsbeholdninger som er små når medlemmet meldes ut av tjenestepensjonsordningen, medfører ikke noe kostnadsansvar for arbeidsgiver.

5.3 Konsekvenser for pensjonsleverandørene

To pensjonsleverandører tilbyr hybridpensjonsproduktet. Noen av forslagene til regelverksendringer vil ha konsekvenser for pensjonsleverandørene. Disse er referert i avsnittene under.

I punkt 3.2.2. foreslås det at pensjonsbevis som utstedes når et medlem meldes ut av en ordning automatisk skal slås sammen med tidligere pensjonsbevis hvis disse har like egenskaper. Det foreslås at dette skal gjennomføres også i tilfeller hvor pensjonsbevisene har ulike leverandører. Dette vil forutsette at leverandørene finner løsninger for utveksling av informasjon og flytting av pensjonsbevis.

Endringsforslagene knyttet til korte arbeidsforhold og små pensjonsbeholdninger, jf. punkt 3.3., antas ikke å ha vesentlig betydning for pensjonsleverandørene som ventelig vil få dekket sine kostnader.

5.4 Konsekvenser for det offentlige

Noen av forslagene til regelverksendringer vil ha konsekvenser for offentlig sektor. Disse er referert i avsnittene under.

Rundt halvparten av ansatte omfattet av pensjonsavtaler med hybridpensjon jobber i barnehagesektoren. I denne sektoren synes det som at pensjonsutgiftene i private barnehager påvirker kommunenes kostnader. Dette samme kan også være tilfelle for andre typer virksomheter, hvor kommunal eller statlig støtte vil påvirkes av pensjonskostnadene i virksomheten. Virkningene vil i tilfelle være de samme som ble omtalt i punkt 5.2 Konsekvenser for arbeidsgivere.

Forslaget om å oppheve 12-månedersregelen for opptjening av pensjon, vil kunne øke den totale pensjonssparingen noe. Dette vil ha noen skattemessige konsekvenser, som antas å være små.

6 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til endringene i lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven)

Til § 4-7 c

Første ledd første punktum regulerer adgangen for fripoliseinnehaver med fripolise utstedt i medhold av foretakspensjonsloven § 4-7 til å konvertere fripolisen til pensjonsbevis med nullgaranti, jf. tjenestepensjonsloven § 6-8 andre ledd. Det følger av andre punktum at avtale om konvertering kun kan omfatte midler knyttet til alderspensjon. Dersom fripolisen har tilknyttet risikoytelser (uføre- og etterlattepensjon), foreslås det at disse rettighetene skal overføres til pensjonsbeviset, men videreføres i pensjonsbeviset som om det fremdeles var fripoliserettigheter.

Etter bestemmelsens *andre ledd* pålegges pensjonsinnretningen å gi fripoliseinnehaver en rekke opplysninger før det inngås avtale om konvertering. Opplysningene er listet opp i bokstav a til e. Opplysningene skal gis skriftlig og det skal samtidig opplyses om hvilke vilkår som gjelder for en fripolise med garantert avkastning.

Bestemmelsens *trede ledd* pålegger pensjonsinnretningen å kartlegge fripoliseinnehaverens behov og ønske om risiko. Pensjonsinnretningen pålegges også å opplyse om eventuelle forhold som tilsier at en konvertering til pensjonsbevis med avkastningsgaranti ikke vil være i fripoliseinnehaverens interesse.

Det vises til nærmere omtale under punkt 3.4.

Til § 4-7 d

Bestemmelsen regulerer adgangen for fripoliseinnehaver som har en fripolise som forvaltes med egen investeringsportefølje, som enten er utstedt etter foretakspensjonsloven § 4-7 a eller konvertert til fripolise etter foretakspensjonsloven § 4-7 b, til å endre fripolisen til pensjonsbevis med egen investeringsportefølje etter tjenestepensjonsloven § 6-10. *Andre punktum* presiserer at avtale om konvertering av fripolisen bare kan omfatte midler knyttet til alderspensjon. Dersom fripolisen har tilknyttet risikoytelser (uføre- og etterlattepensjon), foreslås det at disse rettighetene skal overføres til pensjonsbeviset, men videreføres i pensjonsbeviset som om det fremdeles var fripoliserettigheter.

Etter bestemmelsens *andre ledd* pålegges pensjonsinnretningen å gi fripoliseinnehaver en rekke opplysninger før det inngås avtale om konvertering. Opplysningene er listet opp i bokstav a til e. Opplysningene skal gis skriftlig og det skal samtidig opplyses om hvilke vilkår som gjelder for en fripolise med egen investeringsportefølje.

Bestemmelsens *tredje ledd* pålegger pensjonsinnretningen å kartlegge fripoliseinnehaverens behov og ønske om risiko. Pensjonsinnretningen pålegges også å opplyse om eventuelle forhold som tilsier at en konvertering til pensjonsbevis med investeringsvalg ikke vil være i innehaverens interesse. For øvrig skal pensjonsinnretningen gi råd om sammensetningen på investeringsporteføljen.

Det vises til nærmere omtale under punkt 3.4.

Til endringene i lov 13. desember 2013 nr. 106 om tjenstepensjon (tjenstepensjonsloven)

Til § 2-12 tredje ledd:

Bestemmelsen svarer til innskuddspensjonsloven § 2-12 tredje ledd.

Bestemmelsens nåværende andre punktum henviser til regelen om at medlemskap må ha vart 12 måneder eller mer for at medlemmet skal ha rett til å få med seg opptjent pensjonskapital, og oppheves som følge av at 12-månedersregelen foreslås opphevet, se § 6-1 andre ledd. Det vises til omtale under punkt 3.3.

Til § 5-1 første ledd:

I nytt *andre punktum* presiseres at pensjonsordningens midler også skal omfatte eventuell andel av bufferfond. Bakgrunnen for bestemmelsen er Prop. 83 L (2022-2023) Endringer i foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven mv. (bufferfond for private garanterte pensjonsprodukter). Det ble imidlertid ikke gitt forslag til regler om bufferfond i tjenstepensjonsloven i proposisjonen.

Det vises til omtale under punkt 4.1.

Til § 5-4 fjerde ledd:

Endringen av forvaltningsordning for pensjon under utbetaling er utformet i tråd med forslag til endring av foretakspensjonsloven § 4-7 a femte ledd tredje punktum. Endringen innebærer at når pensjonsbeholdningen har vært forvaltet med individuell investeringsportefølje i opptjeningstiden, skal pensjonsbeholdningen forvaltes med investeringsvalg også i utbetalingsfasen. Adgangen til å overføre midlene til alminnelig forvaltning i kollektivporteføljen er imidlertid ikke beholdt, da dette alternativet vurderes å ikke være til pensjonistenes fordel. Endringen er omtalt under punkt 4.2.

Til § 5-10:

Bokstav f endres slik at premiefondet ikke lenger skal tilføres for mye innbetalt innskudd for arbeidstakere med kortere medlemstid enn 12 måneder. I samsvar med forslaget til endring av § 6-1 andre ledd skal medlemmet beholde sin rett til opptjent pensjonsbeholdning også dersom han slutter før det har gått 12 måneder. Det vises til omtale under punkt 3.3.

Til § 6-1 andre ledd

Bestemmelsen endres slik at vilkåret om at medlemskapet har vart i minst 12 måneder for at medlemmet skal beholde sin rett til opptjent pensjonsbeholdning, bortfaller. Endringen innebærer at medlem av tjenestepensjonsordning har rett til å få med seg sin opptjente pensjonskapital uavhengig av lengden på arbeidsforholdet. Det vises til omtale under punkt 3.3.

Det er også inntatt en endring i andre ledd som angir at eventuell andel av bufferfond skal tilføres pensjonsbeviset. Tillegget er utformet i tråd med tilsvarende bestemmelse i foretakspensjonsloven § 4-6 andre ledd. Det vises til omtale av endringen under punkt 4.1.

Til § 6-2:

Prinsippet om at pensjonsbeviset skal utstedes med samme forvaltningsordning som pensjonsordningen er fastsatt i *første ledd nytt andre punktum*. Det står der at pensjonsbevis som utstedes fra pensjonsordning som forvaltes i kollektivporteføljen, skal utstedes med avkastningsgaranti etter reglene i § 6-8 første og andre ledd, mens pensjonsbevis som utstedes fra pensjonsordning som er forvaltet med egen investeringsportefølje, skal utstedes med egen investeringsportefølje etter reglene i § 6-10. Det vises til omtale av endringen under punkt 3.2.1.

Første ledd fastsetter hvilke midler som skal inngå i pensjonsbeviset som utstedes. Endringen i *tredje punktum* angir at eventuell andel av bufferfond skal tilføres pensjonsbeholdningen. Det vises til omtale av endringen under punkt 4.1.

Tredje ledd første punktum fastsetter at for medlemmer med pensjonsbeholdninger som er mindre enn halvparten av folketrygdens grunnbeløp, skal det utstedes pensjonskapitalbevis som forvaltes med egen investeringsportefølje. Det følger av *andre punktum* at medlemmer som har pensjonsbevis fra tidligere arbeidsforhold, kan kreve at pensjonsbeholdningen overføres til dette pensjonsbeviset, men uten tillegg av administrasjonsreserve. Det vises til omtale under punkt 3.3

Fjerde ledd videreføres uendret.

Til § 6-2 a:

Første ledd fastsetter at ved utstedelse av et pensjonsbevis, skal pensjonsleverandøren undersøke om arbeidstakeren har pensjonsbevis fra før og eventuelt innhente opplysninger om pensjonsbeviset fra pensjonsinstitusjonen som forvalter det. Bestemmelsen gir nødvendige hjemler for at pensjonsleverandøren skal kunne innhente informasjon fra pensjonsleverandøren som forvalter allerede utstedte pensjonsbevis. *Andre punktum* fastsetter at leverandør av utstedte pensjonsbevis på forespørsel skal gjøre opplysninger om kostnader, investeringsvalg, garantier og utbetalingstid tilgjengelig for arbeidstaker. Formålet er at pensjonsleverandør skal kunne fastslå om det foreligger andre pensjonsbevis som har like egenskaper som det nye pensjonsbeviset kan slås sammen med før utstedelse.

Andre ledd fastsetter at dersom arbeidstakeren har flere pensjonsbevis med like egenskaper skal pensjonsbevisene slås sammen ved utstedelsen av det nye pensjonsbeviset. Med like egenskaper menes at pensjonsbevisene har samme forvaltningsform, eventuelt tilsvarende garantier og lik utbetalingstid. *Andre punktum* fastsetter at medlemmet kan reservere seg mot sammenslåing. *Tredje punktum* fastsetter fristen for å reservere seg mot sammenslåing. Fristen for oppsigelse for pensjonsbevis i forsikringsvirksomhetsloven § 6-13 vil få anvendelse der sammenslåing medfører flytting av et pensjonsbevis.

Tredje ledd er utformet etter mønster fra innskuddspensjonsloven § 2-7 tredje ledd. Bestemmelsen regulerer hvilken informasjon pensjonsinnretningen skal gi medlemmet ved utstedelse av pensjonsbevis der hvor det er utstedt pensjonsbevis til medlemmet tidligere og pensjonsbevisene skal slås sammen, se forslag til § 6-2 femte, sjette og sjuende ledd. Forutsetning for å slå sammen pensjonsbevis med passivt samtykke er at pensjonsbevisene har like egenskaper. Med det menes at begge forvaltes enten med lik garantert avkastning eller med egen investeringsportefølje og at de har samme utbetalingstid. Det er presisert i *bokstav c* at ved sammenslåing av pensjonsbevis, hvor minst ett av pensjonsbevisene vil følge reglene om utbetaling i regelen i § 4-10 andre ledd, og en sammenslåing med tidligere utstedte pensjonsbevis vil kunne medføre at utbetalingstiden endes, skal det opplyses om denne virkningen.

Fjerde ledd fastsetter at administrasjonsreserven som er tilknyttet pensjonsbeviset som slås sammen med det nye pensjonsbeviset skal følge med ved sammenslåing. *Andre punktum* fastsetter at det nye pensjonsbeviset som utstedes også skal ha en administrasjonsreserve tilknyttet. *Tredje punktum* innebærer at arbeidsgiver vil nyte godt av en eventuell kostnadsreduksjon ved beregning av administrasjonsreserven for det nye pensjonsbeviset. For det tilfellet at administrasjonsreserven for det først utstedte pensjonsbeviset er høyere enn kravet til administrasjonsreserve for det sammenslåtte beviset, foreslås i fjerde punktum at dette beløpet skal tilføres pensjonsbeholdningen.

Det vises til omtale under punkt 3.2.2.

Til § 6-8:

§ 6-8 overskriften skal lyde:

"Pensjonsbevis med avkastningsgaranti"

Overskriften er endret for å synliggjøre at det er to forvaltningsordninger for pensjonsbevis.

Første ledd fastsetter forvaltningen av pensjonsbevis med avkastningsgaranti undergis alminnelig forvaltning i kollektivporteføljen. *Andre punktum* åpner adgang for at pensjonsbevisinnehaver kan kreve konvertering til pensjonsbevis med forvaltningsgaranti når pensjonsbeviset er med egen investeringsportefølje.

Nåværende *femte ledd* oppheves, da endringen av overskrift og første ledd tydeliggjør at § 6-8 gjelder pensjonsbevis med alminnelig forvaltning. Pensjonsinnretningen pålegges i *femte ledd* å gi pensjonsbevisinnehaveren en rekke opplysninger, før det inngås avtale om konvertering av pensjonsbevis fra

individuell investeringsvalg til alminnelig forvaltning. Disse er listet opp i *bokstavene a til og med e*. Opplysningene skal gis skriftlig, og det skal samtidig opplyses om vilkår som gjelder for et pensjonsbevis med investeringsvalg.

Sjette ledd pålegger pensjonsinnretningen å kartlegge pensjonsbevisinnehaverens behov og ønske om risiko. Pensjonsinnretningen pålegges også å opplyse om eventuelle forhold som tilsier at en avtale om alminnelig forvaltning ikke vil være i innehaverens interesse.

Det vises til omtale under punkt 3.2.1.

Til § 6-10:

Pensjonsbevis med investeringsvalg forvaltes etter reglene i denne bestemmelsen. Dersom et pensjonsbevis er med avkastningsgaranti etter reglene i § 6-8 kan innehaveren kreve at midler knyttet til pensjonsbeviset skal forvaltes som egen investeringsportefølje tilordnet pensjonsbeviset. Avtalen skal angi hvordan porteføljen skal settes sammen og hvilken adgang innehaveren skal ha til å endre sammensetningen. En slik avtale kan bare omfatte midler tilsvarende pensjonsbeholdningen, administrasjonsreserve og eventuelt bufferfond knyttet til pensjonsbeviset.

Endringen i *første ledd første punktum* fastsetter at § 6-10 regulerer pensjonsbevis som forvaltes med egen investeringsportefølje. I *fjerde punktum* presiseres det at eventuelt bufferfond er en del av pensjonsmidlene som er knyttet til pensjonsbeviset.

Endringen i *fjerde ledd tredje punktum* bygger på forslag til tilsvarende bestemmelse for fripolise med investeringsvalg, se forslag til endring i foretakspensjonsloven § 4-7 a femte ledd tredje punktum, jf. Prop.31 L (2025-2026) Endringer i foretakspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven (forvaltning av garanterte produkter). Endringen innebærer at pensjonsmidlene til innehavere som har pensjonsbevis med investeringsvalg, som utgangspunkt forvaltes med investeringsvalg også i utbetalingsfasen. Ved uttak av pensjon kan innehavere likevel kreve at midlene tilbakeføres til alminnelig forvaltning i kollektivporteføljen.

Endringen i *sjette ledd* bygger på forslag til tilsvarende bestemmelse for fripolise med investeringsvalg, se forslag til endring i foretakspensjonsloven § 4-7 a syvende ledd, jf. Prop.31 L (2025-2026) Endringer i foretakspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven (forvaltning av garanterte produkter). Endringen i *sjette ledd andre punktum* innebærer at leverandørene skal opplyse kunder som ønsker investeringsvalg om forhold som taler for slik konvertering, i tillegg til de forhold som taler mot. Hvilke forhold som er de mest sentrale i informasjons- og rådgivningsprosessen, må vurderes av leverandørene.

Endringene som foreslås i § 6-10 er omtalt under punkt 3.2.1.

Til § 8-11 fjerde ledd:

I fjerde ledd *tredje punktum* presiseres at pensjonsordningens midler også skal omfatte eventuell andel av bufferfond.

Det vises til omtale under punkt 4.1.

Til endringene i forskrift 27. juni 2014 nr. 885 til tjenstepensjonsloven

Til § 4

Det foreslås at § 4 oppheves. Det er gitt detaljerte krav til informasjon og rådgivning ved konvertering av pensjonsbevis som forvaltes med garanti til pensjonsbevis som forvaltes med investeringsvalg i tjenstepensjonsloven § 6-10 femte og sjette ledd. Det vurderes at reglene som gjelder til informasjon og rådgivning som følger av tjenstepensjonsloven § 6-10 femte og sjette ledd, som bl.a. stiller krav til at pensjonsinnretningen opplyser om det dersom konvertering ikke er i pensjonsbevisinnehavers interesse, er tilstrekkelige. Endringen er omtalt under punkt 3.2.1.

7 Utkast til lov- og forskriftsendringer

I

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon (foretakspensjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 4-7 c Avtale om konvertering av fripolise utstedt etter § 4-7 til pensjonsbevis med avkastningsgaranti etter tjenstepensjonsloven § 6-8

(1) Er det utstedt fripolise med kontraktsfastsatte ytelser, kan fripoliseinnehaveren og pensjonsinnretningen avtale at midler som angitt i andre punktum skal endres til pensjonsbevis med avkastningsgaranti som sikrer at midlene knyttet til pensjonsbeviset til enhver tid minst tilsvarende pensjonsbeholdningen etter tjenstepensjonsloven § 6-8 andre ledd. En slik avtale kan bare omfatte midler tilsvarende premiereserven knyttet til alderspensjon med tilhørende bufferfond og administrasjonsreserve knyttet til fripolisen. Dersom fripolisen har tilknyttet eventuell etterlattepensjon eller uførepensjon, videreføres disse rettighetene i pensjonsbeviset.

(2) Før det inngås avtale om konvertering til pensjonsbevis, skal pensjonsinnretningen skriftlig opplyse innehaveren om:

- a. avkastningsgarantien som gjelder for pensjonsbeholdningen knyttet til pensjonsbeviset etter tjenstepensjonsloven § 6-8 andre ledd,*
- b. reglene for uttak av pensjon som gjelder for pensjonsbevis etter tjenstepensjonsloven,*
- c. pensjonsinnretningens ansvar for avkastningsresultatet og verdiutviklingen,*
- d. at det skal utstedes en administrasjonsreserve som dekker utgiftene til administrasjon og forvaltning av pensjonsbeviset, jf. tjenstepensjonsloven § 6-2 andre ledd, og*
- e. at pensjonsbevis vil kunne bli slått sammen med andre pensjonsbevis etter reglene i tjenstepensjonsloven § 6-2 a andre ledd.*

For hvert forhold det opplyses om etter bokstav a til e, skal det samtidig skriftlig opplyses om hvilke vilkår som gjelder for en fripolise som forvaltes med garantert avkastning etter reglene i foretakspensjonsloven § 4-7.

(3) Pensjonsinnretningen har plikt til å kartlegge innehaverens behov og ønske om risiko. Pensjonsinnretningen skal opplyse både om eventuelle forhold som taler for at en avtale om konvertering av fripolisen til pensjonsbevis med avkastningsgaranti etter tjenestepensjonsloven § 6-8 andre ledd vil være i innehaverens interesse, og om eventuelle forhold som taler mot. En skriftlig sammenfatning av de råd som pensjonsinnretningen gir etter leddet her, skal sendes innehaveren.

Ny § 4-7 d skal lyde:

§ 4-7 d Avtale om konvertering av fripolise med egen investeringsportefølje til pensjonsbevis med egen investeringsportefølje

(1) Hvis det er utstedt fripolise med egen investeringsportefølje etter reglene i foretakspensjonsloven § 4-7 a, eller hvis det er avtalt at fripolise med kontraktsfastsatte ytelser skal forvaltes med egen investeringsportefølje etter foretakspensjonsloven § 4-7 b, kan det også avtales at midler som angitt i andre punktum skal konverteres til pensjonsbevis som forvaltes med egen investeringsportefølje etter reglene i tjenestepensjonsloven § 6-10. En slik avtale kan bare omfatte midler knyttet til alderspensjon på fripolisekontoen. Dersom fripolisen har tilknyttet eventuell etterlattepensjon eller uførepensjon, videreføres disse rettighetene i pensjonsbeviset.

(2) Før det inngås avtale om konvertering til pensjonsbevis med egen investeringsportefølje etter tjenestepensjonsloven § 6-10, skal pensjonsinnretningen skriftlig opplyse innehaveren om:

- a. at investeringsporteføljen tilordnet pensjonsbeviset vil bli forvaltet for innehaverens regning og risiko,
- b. reglene for uttak av pensjon som gjelder for pensjonsbevis etter tjenestepensjonsloven,
- c. pensjonsinnretningen ikke har ansvar for avkastningsresultat og verdiutviklingen over tid med mindre annet er avtalt,
- d. at pensjonsinnretningen har rett til årlig vederlag som nevnt i tjenestepensjonsloven § 6-10 tredje ledd, og
- e. at pensjonsbevis vil kunne bli slått sammen med andre pensjonsbevis etter reglene i tjenestepensjonsloven § 6-2 a andre ledd.

For hvert forhold det opplyses om etter bokstav a til e, skal det samtidig skriftlig opplyses om hvilke vilkår som gjelder for en fripolise som forvaltes med egen investeringsportefølje etter reglene i foretakspensjonsloven § 4-7 a eller § 4-7 b.

(3) Før det inngås avtale som nevnt i annet ledd, skal pensjonsinnretningen kartlegge innehaverens behov og ønske om risiko. Pensjonsinnretningen skal opplyse både om eventuelle forhold som taler for at en avtale om konvertering av fripolisen til pensjonsbevis med egen investeringsportefølje vil være i innehaverens interesse, og om eventuelle forhold som taler mot. Før det inngås avtale om utstedelse av pensjonsbevis med egen investeringsportefølje, skal

pensjonsinnretningen gi fripoliseinnehaveren råd om sammensetningen av investeringsporteføljen. En skriftlig sammenfatning av de råd som pensjonsinnretningen gir etter leddet her, skal sendes innehaveren.

II

I lov 13. desember 2013 nr. 106 om tjenstepensjon (tjenstepensjonsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-12 tredje ledd andre punktum oppheves.

§ 5-1 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

Bufferfond knyttet til pensjonsordningen inngår også i pensjonsordningens midler.

Nåværende andre punktum blir tredje punktum.

§ 5-4 fjerde ledd skal lyde:

Ved uttak av alderspensjon gjelder reglene i §§ 4-9 til 4-13, § 4-14 annet og tredje ledd og § 4-15 tilsvarende. Kostnader og risikopremier i utbetalingsperioden dekkes etter reglene i § 4-8. Midlene skal etter uttak av pensjon forvaltes som egen investeringsportefølje. Årlig alderspensjon beregnes ut fra investeringsporteføljens verdi og forventet gjenstående levetid ved hver utbetaling. Kongen kan gi forskrift om beregning og utbetaling av årlig alderspensjon når pensjonsbeholdningen forvaltes som egen investeringsportefølje

§ 5-10 skal lyde:

§ 5-10 Premiefondets midler

Premiefondet skal tilføres:

- a. alle tilskudd til premiefondet som omfattes av skatteloven § 6-46 tredje ledd bokstav b,
- b. avkastningen av midlene i premiefondet etter § 5-9 annet ledd,
- c. avkastning som tilordnes premiefondet etter § 4-7 tredje ledd,
- d. midler knyttet til pensjoner som ikke kommer til utbetaling, og
- e. for mye betalt innskudd for medlemmer som slutter i foretaket i løpet av året.

§ 6-1 andre ledd skal lyde:

Medlemmet beholder sin rett til pensjonsbeholdningen, samt en forholdsmessig andel av pensjonsordningens bufferfond ved fratredelsen.

§ 6-2 skal lyde:

§ 6-2 Pensjonsbevis

(1) Pensjonsinnretningen skal utstede pensjonsbevis som sikrer medlemmet rett til pensjonsbeholdningen, samt en forholdsmessig andel av pensjonsordningens bufferfond etter § 6-1 annet ledd. Pensjonsbevis som utstedes fra en pensjonsordning som er forvaltet i kollektivporteføljen, skal utstedes med avkastningsgaranti etter reglene i § 6-8 første og annet ledd, mens pensjonsbevis som utstedes fra en pensjonsordning som forvaltes med individuell investeringsportefølje skal utstedes etter reglene i § 6-10 første ledd.

(2) Det skal knyttes administrasjonsreserve til pensjonsbeviset. Har medlemmet fratrudd sin stilling i foretak med pensjonsordning hvor det er valgt garantert regulering etter § 4-6, skal pensjonsbeholdningen tilføres en forholdsmessig del av pensjonsordningens reguleringsfond, jf. § 4-6 tredje ledd.

(3) Er pensjonsbeholdningen mindre enn halvparten av folketrygdens grunnbeløp, skal pensjonsinnretningen utstede et pensjonskapitalbevis som forvaltes med egen investeringsportefølje og som sikrer medlemmet rett til pensjonsbeholdningen og en forholdsmessig andel av bufferfond etter § 6-1 annet ledd. Dersom medlemmet har pensjonsbevis fra tidligere arbeidsforhold, kan medlemmet likevel kreve å få pensjonsbeholdningen og en forholdsmessig andel av bufferfond etter § 6-1 annet ledd overført til dette pensjonsbeviset.

(4) Pensjonsbeviset utstedes av livsforsikringsselskapet som har tegnet forsikringen. Er pensjonsordningen i pensjonskasse, utstedes pensjonsbevis etter reglene i § 6-3. Pensjonsbevis kan utstedes elektronisk dersom arbeidstakeren uttrykkelig godtar dette.

§ 6-2 a skal lyde:

§ 6-2 a Sammenslåing av pensjonsbevis med like egenskaper

(1) Ved utstedelse av pensjonsbevis, skal pensjonsinnretningen innhente informasjon om hvilke pensjonsbevis medlemmet har og hvilken pensjonsinnretning som forvalter pensjonsbeviset. Pensjonsinnretningen skal også be pensjonsinnretningen som forvalter det tidligere utstedte pensjonsbeviset om å gjøre informasjon om kostnader, investeringsvalg, avkastningsgaranti og utbetalingstid knyttet til pensjonsbeviset tilgjengelig for arbeidstaker. Pensjonsinnretning som forvalter tidligere utstedte pensjonsbevis plikter å utlevere informasjon etter første og annet punktum.

(2) Ved utstedelse av pensjonsbevis, gjennomføres sammenslåing med tidligere utstedte pensjonsbevis dersom pensjonsbevisene har like egenskaper. Med like egenskaper menes blant annet at pensjonsbevisene har samme forvaltningsordning, eventuelt like garantier og lik utbetalingsperiode. Medlemmet kan reservere seg mot slik overføring. Dersom medlemmet ikke har reservert seg innen tre måneder etter at informasjon om sammenslåing er mottatt, gjennomføres overføringen og eventuell flytting innen fristen for flytting av pensjonsbevis i forsikringsvirksomhetsloven § 6-13

første ledd. Foretaket betaler for administrasjon og forvaltning av pensjonsbeholdningen i perioden frem til utstedelse av sammenslått pensjonsbevis.

(3) Før sammenslåing av medlemmets pensjonsbevis med like egenskaper skal foretaket skriftlig opplyse medlemmet om:

- a. at sammenslåingen vil bli gjennomført med mindre medlemmet reserverer seg mot dette innen fristen i § 6-2 a andre ledd tredje punktum,*
- b. hvilke pensjonsbevis som vil bli sammenslått, størrelsen på midlene og den institusjon de forvaltes i,*
- c. virkningene av sammenslåingen for medlemmet, herunder om kostnader og mulige investeringsvalg for den del av midlene som knytter seg til pensjonsbevis som forvaltes med egen investeringsportefølje. Dersom sammenslåingen innebærer endringer i utbetalingstiden ved at regelen i tjenestepensjonsloven § 4-10 andre ledd ikke får anvendelse som følge av sammenslåingen, skal det informeres om denne virkningen, og*
- d. adgangen til å slå sammen pensjonsbevis etter reglene i § 6-5.*

(4) Administrasjonsreserve som er tilknyttet tidligere utstedte pensjonsbevis som slås sammen med det nye pensjonsbeviset, skal følge med pensjonsbeviset ved sammenslåing. Ved beregning av krav til den nye administrasjonsreserven, skal det tas hensyn til midler tilsvarende administrasjonsreserve som overføres sammen med tidligere utstedte pensjonsbevis. Dersom administrasjonsreserven for tidligere utstedte pensjonsbevis er større enn krav til administrasjonsreserve for det sammenslåtte pensjonsbeviset, skal overskytende beløp tilføres pensjonsbeholdningen.

Overskriften til § 6-8 skal lyde:

§ 6-8 Pensjonsbevis med avkastningsgaranti

§ 6-8 første ledd nytt andre punktum skal lyde:

Dersom et pensjonsbevis forvaltes med egen investeringsportefølje etter reglene i § 6-10, kan innehaveren kreve at midlene knyttet til pensjonsbeviset skal overføres til alminnelig forvaltning.

§ 6-8 femte og sjette ledd skal lyde:

(5) Før det inngås avtale om at pensjonsbevis tilordnet egen investeringsportefølje, skal undergis alminnelig forvaltning skal pensjonsinnretningen skriftlig opplyse innehaveren om at:

- a. investeringsporteføljen tilordnet pensjonsbeviset vil bli underlagt alminnelig forvaltning,*
- b. pensjonsytelsene bestemmes ut fra verdien av pensjonsbeholdningen på tidspunktet for uttak av pensjon,*

- c. *pensjonsinnretningen har ansvar for at midlene knyttet til pensjonsbeviset til enhver tid minst tilsvarer pensjonsbeholdningen,*
- d. *det skal etableres en administrasjonsreserve, og at kostnaden til etablering vil dekkes av pensjonsbeviskontoen.*

For hvert forhold det opplyses om etter bokstav a til d, skal det samtidig opplyses skriftlig om hvilke vilkår som gjelder for et pensjonsbevis som forvaltes med egen investeringsportefølje.

(6) Før det inngås avtale som nevnt i femte ledd, skal pensjonsinnretningen kartlegge innehaverens behov og ønske om risiko og til å opplyse om eventuelle forhold som tilsier at en avtale om alminnelig forvaltning av pensjonsbeviset ikke vil være i innehaverens interesse. En skriftlig sammenfatning av de råd som pensjonsinnretningen gir etter leddet her, skal sendes innehaveren.

§ 6-10 første ledd skal lyde:

(1) Pensjonsbevis med egen investeringsportefølje forvaltes etter reglene i denne bestemmelsen. Dersom et pensjonsbevis forvaltes med alminnelig forvaltning etter reglene i § 6-8 kan innehaveren kreve at midler tilsvarende pensjonsbeholdningen med tilknyttet administrasjonsreserven og bufferfond, skal forvaltes som egen investeringsportefølje tilordnet pensjonsbeviset. Avtalen skal angi hvordan porteføljen skal settes sammen og hvilken adgang innehaveren skal ha til å endre sammensetningen. En slik avtale kan bare omfatte midler tilsvarende pensjonsbeholdningen, administrasjonsreserve knyttet til pensjonsbeviset og bufferfond knyttet til pensjonsbeviset.

§ 6-10 fjerde ledd tredje punktum skal lyde:

Midlene knyttet til pensjonsbeviset skal på uttakstidspunktet fortsatt forvaltes som egen investeringsportefølje, med mindre innehaveren krever at midlene knyttet til pensjonsbeviset overføres til alminnelig forvaltning.

§ 6-10 sjette ledd skal lyde:

(6) Pensjonsinnretningen har plikt til å kartlegge innehaverens behov og ønske om risiko. Pensjonsinnretningen skal opplyse både om eventuelle forhold som taler for at en avtale om forvaltning av pensjonsbeviset i egen investeringsportefølje vil være i innehaverens interesse, og om eventuelle forhold som taler mot. Før det inngås avtale om utstedelse av pensjonsbevis tilordnet egen investeringsportefølje, skal pensjonsinnretningen gi innehaveren råd om sammensetningen av investeringsporteføljen. Når innehaveren har nådd en alder med få år igjen til rett til uttak av pensjon, skal pensjonsinnretningen informere om risikoreducerende tiltak. En skriftlig sammenfatning av de råd og den informasjon som pensjonsinnretningen gir etter leddet her, skal sendes innehaveren. Kongen kan gi forskrift om pliktig informasjon og rådgivning.

§ 8-11 fjerde ledd tredje punktum skal lyde:

Premiereserve som sikrer opptjent rett til *uførepensjon, administrasjonsreserve, samt en forholdsmessig andel av pensjonsordningens bufferfond, skal knyttes til pensjonsbeviset.*

III

Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at de enkelte bestemmelsene i loven skal tre i kraft til forskjellig tid.

Kongen kan gi overgangsregler.

IV

Forskrift 27. juni 2014 nr. 885 til tjenstepensjonsloven § 4 oppheves.

.....

Finanstilsynet
Revierstredet 3
P.O. Box 1187 Sentrum
NO-0107 Oslo

Tel. +47 22 93 98 00
post@finansilsynet.no
finansilsynet.no

